Informacja o sytuacji banków po pierwszym kwartale 2009 r.

Urząd Komisji Nadzoru Finansowego
Warszawa 2009

Opracowanie:
Andrzej Kotowicz
przy współpracy Wydziału Analiz Sektora Bankowego
Departament Nadzoru Sektora Bankowego
Pion Nadzoru Bankowego
Urząd Komisji Nadzoru Finansowego

Spis treści

NAJWAŻNIEJSZE SPOSTRZEŻENIA I WNIOSKI 4

1. Uwarunkowania zewnętrzne i sytuacja na rynku finansowym 6

2. Główne kierunki rozwoju działalności sektora bankowego 15

Działalność kredytowa i inwestycyjna 16
Źródła finansowania działalności 20

3. Wynik finansowy i efektywność działania 22

4. Główne obszary ryzyka i adekwatność kapitałowa 26

Płynność 26
Ryzyko kredytowe 28
Adekwatność kapitałowa 31

5. Główne kierunki działań nadzoru w I kwartale 2009 r. 33

Działania regulacyjne 33
Działania nadzorcze 33

SUPLEMENT – Wybrane dane finansowe największych banków i ich inwestorów strategicznych 34

ANEKS STATYSTYCZNY 35

NAJWAŻNIEJSZE SPOSTRZEŻENIA I WNIOSKI

Otoczenie zewnętrzne:

(+)

Świat:
- ✓ ustabilizowanie sytuacji największych amerykańskich banków,
- ✓ poprawa nastrojów na rynkach finansowych,
- ✓ pierwsze sygnały możliwości zbliżania się globalnej gospodarki do „twardego dna".

Polska:
- ✓ utrzymanie wzrostu PKB w I kwartale,
- ✓ relatywnie korzystna sytuacja na tle innych krajów regionu i UE,
- ✓ poprawa nastrojów na rynkach finansowych,
- ✓ wyhamowanie deprecjacji złotego i osiągnięcie względnej stabilizacji,
- ✓ utrzymany wzrost wynagrodzeń,
- ✓ spadek cen i oznaki ożywienia na rynku obrotu nieruchomościami,
- ✓ otrzymanie FCL z MFW udzielanej jedynie krajom o bardzo silnych fundamentach,
- ✓ utrzymanie ratingów i ich perspektywy.

(-)

Świat:
- ✓ bardzo silny spadek aktywności gospodarczej w krajach UE (zwłaszcza Niemczech), Japonii i USA,
- ✓ oczekiwany bardzo silny wzrost deficytów budżetowych większości krajów (kwestia sfinansowania, trudne do przewidzenia przyszłe konsekwencje tych działań),
- ✓ wzrost bezrobocia i oczekiwanie dalszego pogorszenia,
- ✓ obawa o konieczność dalszych odpisów w bankach (zwłaszcza niemieckich) oraz sytuację mniejszych banków amerykańskich,
- ✓ obniżenie ratingów (lub ich perspektywy) oraz utrzymanie negatywnego postrzegania większości krajów z grupy emerging markets, ograniczenia w dopływie kapitałów i obawy przed ich wycofaniem,
- ✓ obawa o obniżenie ratingu W. Brytanii i USA (trudne do przewidzenia skutki dla rynków finansowych ewentualnego podjęcia takich decyzji),
- ✓ obniżenie perspektyw czeskiego sektora bankowego przez Moody's Investors Service do "negatywnej" (m.in. kwestia negatywnego wpływu na plasowanie na rynku ewentualnej emisji akcji przez PKO),
- ✓ pogorszenie perspektyw wzrostu gospodarki światowej (opóźnienie momentu odwrócenia trendu i zmniejszenie prognoz co do skali przyszłego ożywienia).

Polska:
- ✓ silny spadek aktywności gospodarczej będący konsekwencją załamania gospodarki światowej,
- ✓ wzrost bezrobocia (oczekiwane dalsze pogorszenie),
- ✓ spadek wyników finansowych przedsiębiorstw o połowę (ale wynik lepszy niż w IV kwartale ub.r.),
- ✓ utrzymanie negatywnych nastrojów gospodarstw domowych i przedsiębiorstw,
- ✓ zahamowanie nowych inwestycji w budownictwie mieszkaniowym,
- ✓ pogorszenie sytuacji budżetu państwa (konieczność nowelizacji) i sytuacji sektora finansów publicznych (procedura nadmiernego deficytu).

Sektor bankowy:

(+)
- ✓ uspokojenie nastrojów na rynku międzybankowym,
- ✓ utrzymanie stabilnej sytuacji w zakresie płynności, stabilizacja relacji kredyty/depozyty
- ✓ silny wzrost depozytów gospodarstw domowych,
- ✓ zmiana w zakresie struktury walutowej nowo udzielanych kredytów mieszkaniowych (przewaga złotego),
- ✓ stopniowe wygasanie problemu walutowych transakcji pochodnych,
- ✓ zwiększenie kapitałów (przeznaczenie przez większość banków całości zysku za 2008 r. na kapitały) i utrzymanie współczynnika wypłacalności na poziomie z końca ub.r.
- ✓ przyznanie polskim bankom pożyczek przez organizacje międzynarodowe dla wsparcia akcji kredytowej małych i średnich przedsiębiorstw.

(-)
- ✓ znaczące pogorszenie jakości portfela kredytowego,

- ✓ spadek wyników finansowych o połowę (ale wynik lepszy niż w IV kwartale ub.r.) spowodowany pogorszeniem jakości portfela kredytowego powodującym bardzo duży wzrost odpisów, odpisami z tytułu walutowych transakcji pochodnych oraz negatywnym wpływem „wojny depozytowej" i wzrostem odsetek płaconych na rzecz sektora finansowego,
- ✓ znaczne wyhamowanie akcji kredytowej pomimo nominalnego wzrostu na skutek osłabienia złotego,
- ✓ spadek depozytów sektora przedsiębiorstw,
- ✓ propozycja wypłaty całości zysku PKO BP za 2008 r. w postaci dywidendy,
- ✓ obniżenie ratingu niektórych banków.

Pomimo silnego pogorszenia dochodowości sytuacja sektora bankowego w I kwartale br. pozostawała stabilna. Trzeba przy tym stwierdzić, że o ile pierwotnym źródłem pogorszenia wyników banków są czynniki zewnętrzne, to wrażliwość banków na te czynniki zależy od sposobu zarządzania ryzykiem i apetytu na ryzyko w poprzednich okresach cechujących się dynamicznym rozwojem gospodarczym.

Podstawowym źródłem zagrożeń dla sektora bankowego pozostaje otoczenie zewnętrzne, a ściśle zagrożenia wynikające z silnego spadku aktywności gospodarczej (skutkujące ostatecznie pogorszeniem sytuacji finansowej kredytobiorców i ograniczeniem możliwości wzrostu bazy depozytowej) oraz nadal trudnej sytuacji na rynku finansowym. Utrzymanie stabilności sektora bankowego wymaga kontynuowania działań dostosowawczych i zapobiegawczych po stronie banków oraz stabilizowania ich otoczenia gospodarczego. To ostatnie jest jednak szczególnie trudne, zważywszy, że większość zagrożeń wynika z wydarzeń mających miejsce poza Polską.

Banki:
- ✓ wzmocnienie procedur kredytowych, zwłaszcza w obszarze kredytów konsumpcyjnych i mieszkaniowych - konieczność pełnej i rzetelnej weryfikacji zdolności kredytowej,
- ✓ wzmocnienie działań restrukturyzacyjnych i windykacyjnych,
- ✓ dostosowanie zarządzania ryzykiem do aktualnych warunków rynkowych (zapewnienie odpowiedniego poziomu aktywów płynnych i bufora kapitałowego),
- ✓ dalsze działania zmierzające do pozyskania długoterminowych źródeł finansowania,
- ✓ zapewnienie odpowiedniego poziomu finansowania sektora przedsiębiorstw (odcięcie ich od finansowania może wpłynąć na pogorszenie funkcjonowania całej gospodarki),
- ✓ przebudowa sposobów formułowania strategii rozwoju banków, które powinny być oparte na zapewnieniu ich długoterminowej stabilności a nie maksymalizacji krótko- i średnioterminowych zysków. Konieczne jest przebudowanie struktur banków i systemów wynagradzania w kierunku wzmocnienia pionów analiz i zarządzania ryzykiem (zwłaszcza w ujęciu średnio- i długoterminowym, m.in. po to, aby odzwierciedlały całkowitą efektywność produktów przez pełny okres ich pozostawania w portfelu).

Otoczenie zewnętrzne (kraj):
- ✓ stałe monitorowanie sytuacji podmiotów dominujących wobec polskich banków,
- ✓ odpowiedzialna polityka monetarna i fiskalna,
- ✓ wsparcie sektora przedsiębiorstw - konieczność przyspieszenia prac nad wdrożeniem systemu rządowych gwarancji i poręczeń,
- ✓ budowanie pozytywnego wizerunku polskiej gospodarki.

1. Uwarunkowania zewnętrzne i sytuacja na rynku finansowym

W I kwartale 2009 r. nastąpiło pogłębienie negatywnych zjawisk obserwowanych w polskiej gospodarce w II połowie ubiegłego roku (zwłaszcza w IV kwartale ub. r.). W szczególności nastąpił bardzo silny spadek aktywności gospodarczej, pogorszenie sytuacji na rynku pracy oraz sytuacji finansów publicznych. Niekorzystne tendencje były konsekwencją załamania gospodarki światowej, która na skutek kryzysu finansowego zapoczątkowanego w 2007 r. weszła w stan najgłębszej recesji od końca II wojny światowej.

Dalsze osłabienie aktywności gospodarczej i pogorszenie perspektyw wzrostu

Wymiany handlowa - I kwartał 2009/ I kwartał 2008 (%)

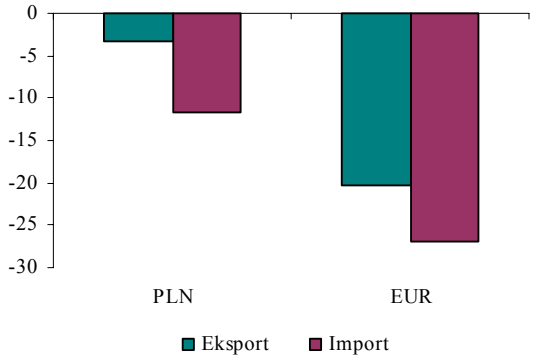

Roczne tempo wzrostu sprzedaży detalicznej (%)

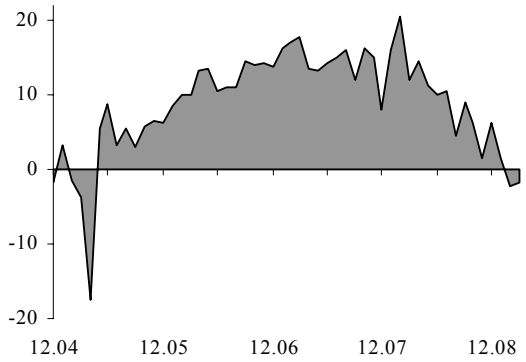

Roczne tempo wzrostu produkcji przemysłowej (%)

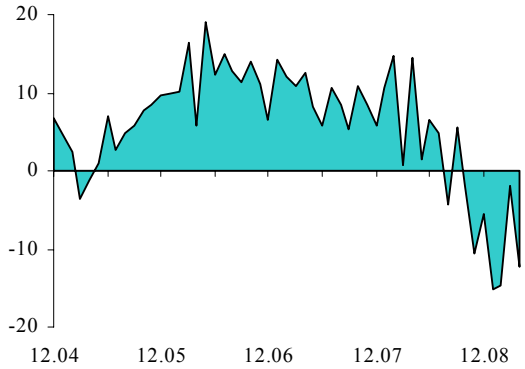

Roczne tempo wzrostu produkcji budowalno-montażowej (%)

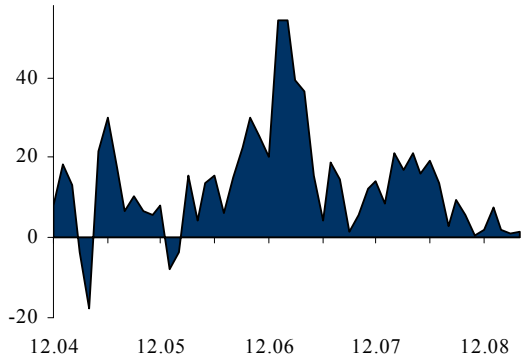

Wyniki finansowe sektora przedsiębiorstw (mld zł)

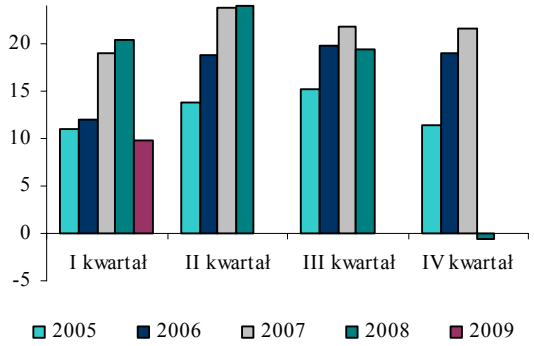

Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w przemyśle

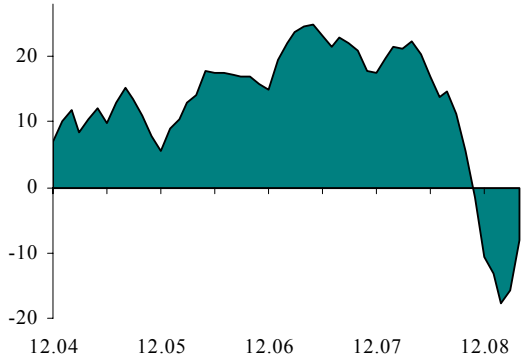

Stopa bezrobocia (%)

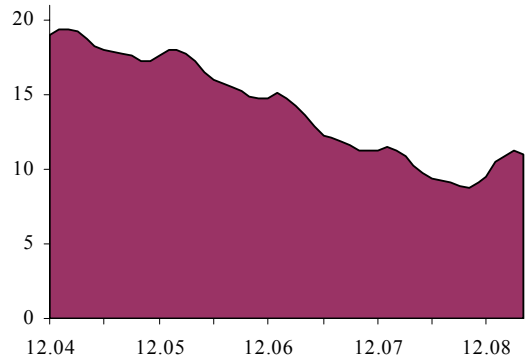

Przeciętne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw (zł)

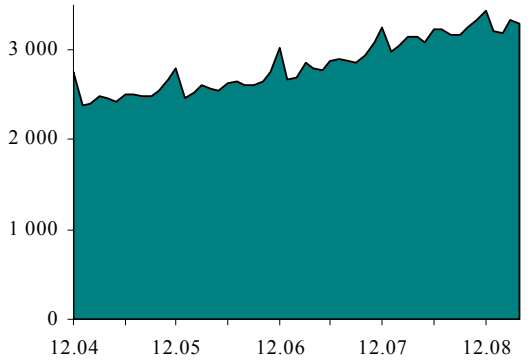

Wskaźnik optymizmu konsumentów (WOK)

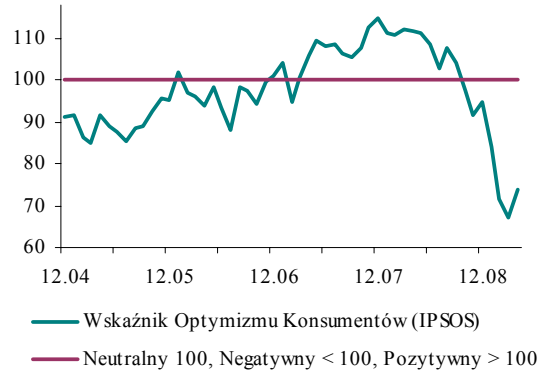

Ceny transakcyjne na rynku mieszkań - Open Finance (zł)

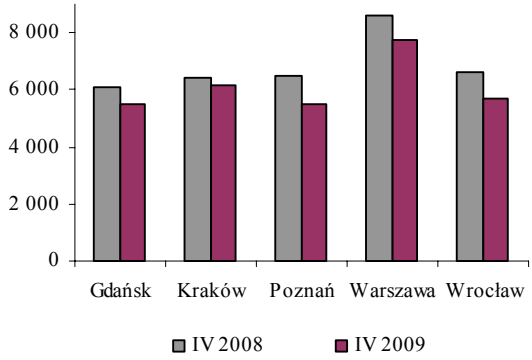

Inflacja CPI i PPI (%)

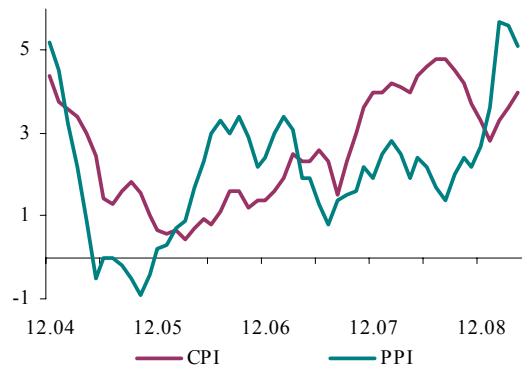

Wynik budżetu państwa (mld zł)

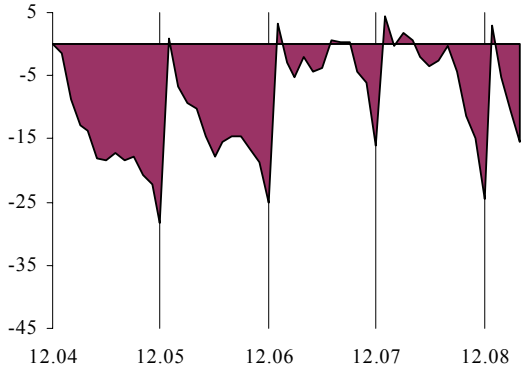

Źródło: GUS, IPSOS, Open Finance

Silne osłabienie aktywności objęło większość obszarów gospodarki:

– produkcja sprzedana przemysłu spadła w I kwartale br. o 10,0% w stosunku do analogicznego okresu 2008 r.; produkcja budowlano-montażowa wzrosła jedynie o 1,5%; sprzedaż detaliczna obniżyła się o 1,4%; eksport w złotych w cenach bieżących był o 3,3% niższy, a import o 11,6% (eksport w euro zmniejszył się o 20,3%, a import o 27,0%). Ograniczony spadek eksportu w ujęciu złotowym jest konsekwencją silnego osłabienia złotego, co częściowo rekompensowało ograniczenie liczby zamówień;

Silne spadki produkcji przemysłowej i wymiany handlowej, spadek sprzedaży detalicznej, słabe budownictwo

Wynik netto sektora przedsiębiorstw spadł o ponad 50%, ale istnieje szansa na poprawę w II połowie roku

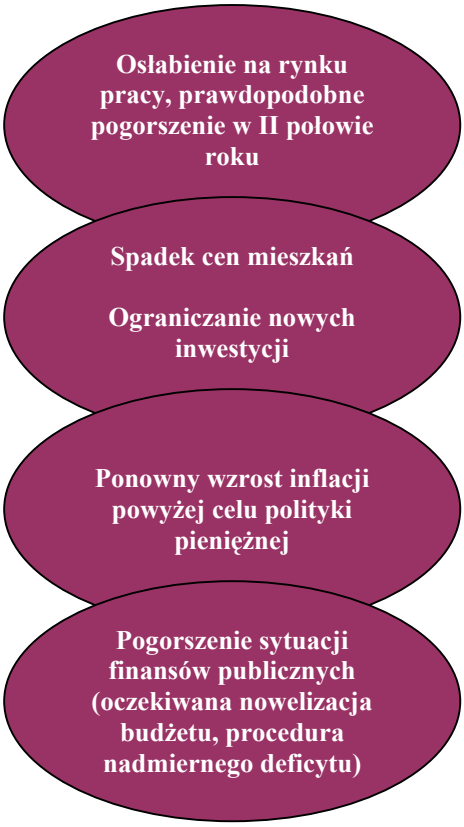

- wynik finansowy netto sektora przedsiębiorstw w I kwartale br. wyniósł 9,8 mld zł i był aż o 52,1% niższy niż w I kwartale ub. r. (ale odnotowano poprawę w stosunku do IV kwartału ub. r.). Zmniejszył się odsetek przedsiębiorstw (z 66,9% do 62,3%) wykazujących zysk netto (łączna strata przedsiębiorstw wykazujących ujemny wynik finansowy zwiększyła się z 5,2 mld zł do 15,9 mld zł). Pogorszeniu uległy podstawowe wskaźniki sytuacji ekonomiczno-finansowej (wskaźnik poziomu kosztów, wskaźniki rentowności sprzedaży i obrotu oraz wskaźniki płynności). Zgodnie z wynikami badań NBP, przedsiębiorstwa oczekują dalszego pogorszenia sytuacji w II kwartale br. Główną barierą rozwoju jest niski popyt (zwłaszcza w przypadku eksporterów), który przekłada się na ograniczenie aktywności (trudności w uzyskaniu kredytu wymieniane są w dalszej kolejności, aczkolwiek jedna trzecia badanych przedsiębiorstw spotkała się z odmową udzielenia kredytu). Jednocześnie przedsiębiorstwa oczekują poprawy sytuacji już w II półroczu[1];
- negatywne zjawiska zachodzące w gospodarce przełożyły się na pogorszenie sytuacji na rynku pracy. Na koniec marca br. liczba zarejestrowanych bezrobotnych wynosiła 1 759 tys. osób, a stopa bezrobocia wynosiła 11,2% (wobec 1 474 tys. osób i 9,5% na koniec 2008 r.). Jednocześnie tempo wzrostu wynagrodzeń uległo wyraźnemu zmniejszeniu. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w I kwartale br. wyniosło 3 249 zł i było o 6,3% wyższe niż w analogicznym okresie ub. r. (realnie o 3,2%). Za niepokojące przy tym należy uznać prawdopodobne pogorszenie sytuacji na rynku pracy w II połowie roku (według pesymistycznego wariantu Ministerstwa Pracy stopa bezrobocia może sięgnąć 13,0-13,5% na koniec br., w wariancie optymistycznym pozostałaby na obecnym poziomie);
- konsekwencją negatywnych zjawisk było dalsze pogorszenie nastrojów przedsiębiorstw i konsumentów, aczkolwiek w kwietniu br. odnotowano pewną poprawę;
- na rynku obrotu nieruchomościami nastąpiło ożywienie, do czego przyczynił się spadek cen mieszkań - ceny transakcyjne w największych miastach obniżyły się w ujęciu rocznym o około 5%-15%. Dodatkowym czynnikiem był rozwój programu „Rodzina na swoim". Niepokojącym zjawiskiem jest jednak ograniczanie nowych inwestycji przez deweloperów, którzy ograniczając przyszłą podaż starają się z jednej strony sprzedać obecnie realizowane projekty, a z drugiej utrzymać wysokie ceny. W pierwszych czterech miesiącach br. oddano do użytku 53,6 tys. mieszkań, tj. o 9,0% więcej niż przed rokiem, jednak liczba nowo rozpoczętych budów wyniosła jedynie 38,9 tys., tj. o 35,0% mniej niż w ub. r.;
- inflacja mierzona wskaźnikiem CPI wzrosła z 3,3% w grudniu ub. r. do 3,6% w marcu br. oraz 4,0% w kwietniu br. kształtując się ponownie wyraźnie powyżej celu polityki pieniężnej. Silnemu wzrostowi uległ również wskaźnik PPI (z 2,3% na koniec ub. r. do 5,1% w kwietniu br.). Wzrost inflacji należy łączyć z osłabieniem złotego, wzrostem cen kontrolowanych i wzrostem cen żywności. W sytuacji spadku stóp procentowych, utrzymanie wysokiej inflacji może negatywnie wpływać na skłonność do oszczędzania w bankach;
- silny spadek tempa wzrostu gospodarczego wpłynął negatywnie na sytuację sektora finansów publicznych. Po kwietniu br. deficyt wyniósł 15,3 mld zł i osiągnął 84,3% deficytu zaplanowanego na cały rok (dochody zrealizowano na poziomie 29,5%, a wydatki na poziomie 32,6% kwoty zaplanowanej na cały rok). Tak wysoki deficyt po pierwszych czterech miesiącach w praktyce przesądza o konieczności nowelizacji ustawy budżetowej. Jednocześnie w związku z tym, że deficyt sektora finansów publicznych w 2008 r. wyniósł 3,9% PKB Komisja Europejska podjęła pierwsze kroki w kierunku otwarcia procedury nadmiernego deficytu wobec Polski. Jednocześnie niepokoi prawdopodobne pogorszenie sytuacji FUS.

[1] Zob. „Informacja o kondycji sektora przedsiębiorstw ze szczególnym uwzględnieniem stanu koniunktury w I kwartale 2009 r. i prognoz koniunktury na II kwartał 2009 r." (NBP, 2009).

Roczne tempo wzrostu produkcji 04/2008-03/2009 (%)

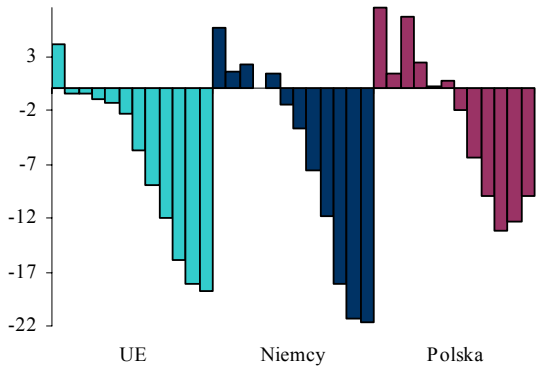

Roczne tempo wzrostu PKB w I kwartale 2009 (%)

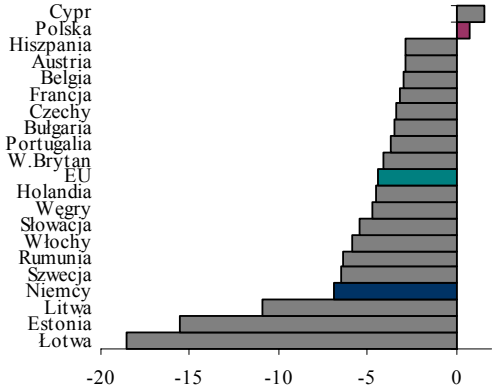

Źródło: Eurostat, GUS

Prognozy tempa wzrostu PKB (%)

	Komisja Europejska				Międzynarodowy Fundusz Walutowy			
	2009 poprzednia	2009 aktualna	2010 poprzednia	2010 aktualna	2009 poprzednia	2009 aktualna	2010 poprzednia	2010 aktualna
Polska	2,0	-1,4	2,4	0,8	3,8	-0,7	4,8	1,3
UE	-1,8	-4,0	0,5	-0,1	0,2	-4,2		-0,1
Niemcy	-2,3	-5,4	0,7	0,3	0,0	-5,6	1,0	-1,0
USA	-1,6	-2,9	1,7	0,9	0,1	-2,8	2,0	0,0
Japonia	-2,4	-5,3	-0,2	0,1	0,5	-6,2	1,3	0,5
Chiny	6,8	6,1	8,0	7,8	9,3	6,5	9,8	7,5

Źródło: Komisja Europejska, MFW

Jak dotychczas Polska wykazuje zdecydowanie większą odporność na kryzys niż inne kraje UE

Pomimo silnego osłabienia polskiej gospodarki, wykazuje ona jak dotychczas zdecydowanie większą odporność na kryzys niż gospodarki większości krajów UE. Według wstępnych szacunków tempo wzrostu PKB w I kwartale br. wyniosło w Polsce 0,8%, podczas gdy w całej UE wystąpił spadek o 4,4% (spadki produkcji przemysłowej w UE w ujęciu rocznym w poszczególnych miesiącach I kwartału wynosiły 16%-19%). Trudno jednak stwierdzić czy relatywna siła polskiej gospodarki utrzyma się w kolejnych okresach, czy też stopniowo zacznie się ona pogrążać w recesji - należy mieć na uwadze, że zjawiska kryzysowe przenoszą się do Polski z pewnym opóźnieniem (dla Polski kluczowe znaczenie ma rozwój sytuacji w Niemczech, gdzie spadek PKB w I kwartale br. wyniósł 6,7%).

Pogorszenie perspektyw wzrostu znalazło odzwierciedlenie w obniżeniu prognoz tempa wzrostu. Według obecnych prognoz MF wzrost PKB w 2009 r. powinien wynieść w granicach 0%-1%. Jednak prognozy innych instytucji wskazują na możliwość wystąpienia recesji - KE szacuje spadek PKB w Polsce na 1,4%, a MWF na 0,7%. Z drugiej strony, prognozy dla Polski są zdecydowanie lepsze niż dla większości krajów UE.

Pojawiają się sygnały świadczące o możliwym wejściu globalnej gospodarki na ścieżkę wzrostu

Pomimo napływu negatywnych danych, zaczęły się pojawiać sygnały, które mogą świadczyć o wyhamowywaniu zjawisk kryzysowych i prawdopodobnym wejściu globalnej gospodarki na ścieżkę wzrostu w perspektywie najbliższych kilku miesięcy (wskazują na to m.in. odczyty niektórych wskaźników aktywności wytwórczej, wskaźników wyprzedzających koniunktury wskaźników oraz nastrojów przedsiębiorstw i konsumentów). Z drugiej strony, cały czas gromadzi się wiele zagrożeń, które mogą opóźnić proces odbudowy globalnej gospodarki lub też pogłębić kryzys. Do najważniejszych można zaliczyć: rosnące bezrobocie, gwałtowne zwiększenie deficytów budżetowych (m.in. kwestia sfinansowania), obawy o pogłębienie strat banków[2], obawy o konsekwencje dla

[2] Według szacunków IMF straty instytucji finansowych na skutek kryzysu mogą sięgnąć do końca 2010 r. 4,1 bln USD (straty instytucji amerykańskich sięgnęłyby 2,7 bln USD, a europejskich 1,2 bln USD, w tym banków 0,7 bln USD). Jednocześnie potrzeby kapitałowe banków amerykańskich oszacowano na 275 mld USD, a europejskich na 600 mld USD (zob. Global Financial Stability Report – 04/2009).

rynków finansowych ewentualnej obniżki ratingu W. Brytanii i USA, obniżki ratingów krajów emerging markets[3] oraz ograniczenie dopływu kapitału na te rynki. W końcu niektórzy podkreślają, że obecna polityka banków centralnych może doprowadzić do hiperinflacji.

Obecnie nie sposób jest jednoznacznie stwierdzić, w jakiej fazie kryzysu znajduje się globalna gospodarka – niektórzy ekonomiści uważają, że jest zdecydowanie za wcześnie, aby mówić o końcu kryzysu, inni wskazują bliskość momentu odbicia i stwierdzają, że ostatnie rewizje prognoz gospodarczych są przesadzone i niedługo zajdzie konieczność ich weryfikacji „w górę"[4].

Podstawowe stopy procentowe banków centralnych (%)

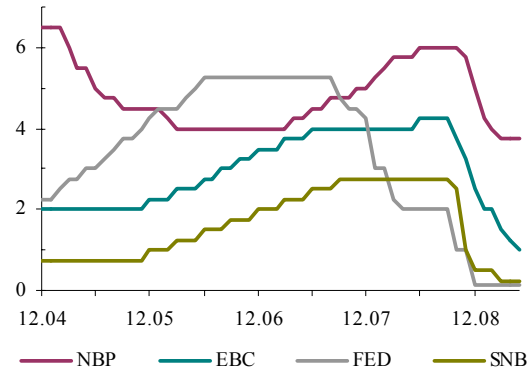

Stopy NBP i stawki WIBOR (%)

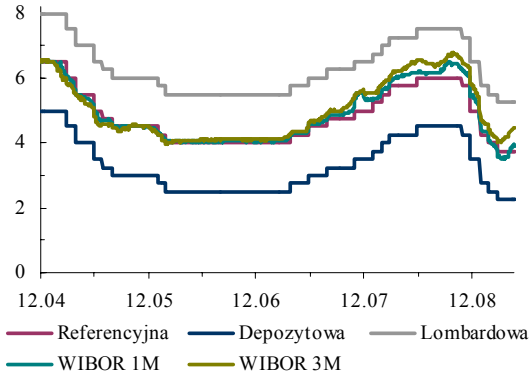

Odchylenie od stóp referencyjnych (pkt. bazowe)

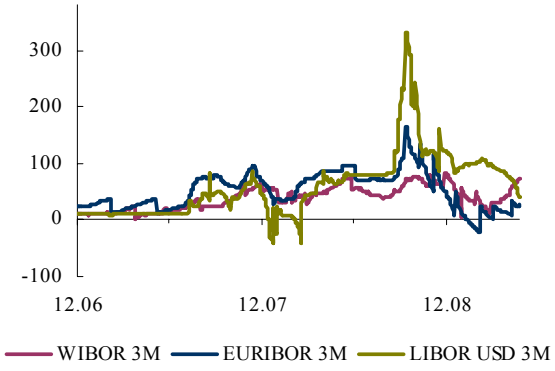

Rentowność polskich papierów skarbowych (%)

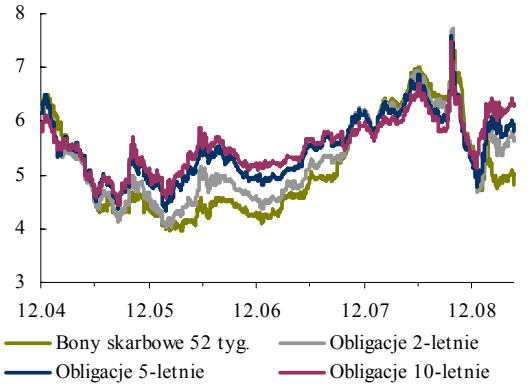

Rentowność 10-letnich obligacji skarbowych (%)

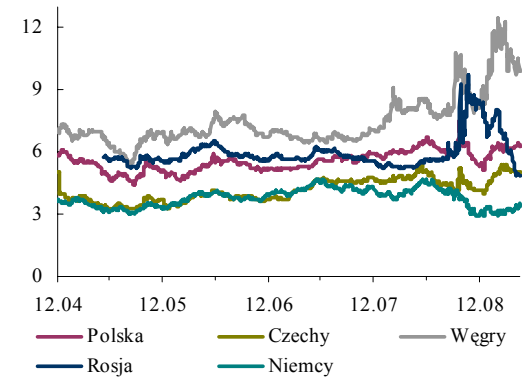

Stawki 5-letnich CDS (pkt. bazowe)

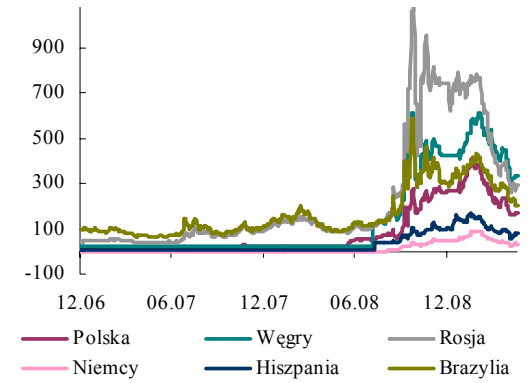

[3] Od października ub.r. Standard&Poor's obniżyła ratingi 10 z 43 krajów zaliczanych do grupy emerging markets, a w przypadku kolejnych 10 zmieniła perspektywę ratingu na negatywną. Jednocześnie na koniec marca br. 18 z 43 krajów rozwijających się miało perspektywę negatywną, 23 stabilną, i żaden pozytywnej.

[4] W tym kontekście wymowna jest opinia amerykańskiego noblisty J. Stiglitza, który stwierdził, że "Jesteśmy raczej na końcu początku niż na początku końca recesji" (zob. PAP – 14/05/2009). Z kolei wpływowa amerykańska organizacja ekonomistów National Association for Business Economics, oczekuje że gospodarka USA wejdzie na ścieżkę wzrostu już w III kwartale br. (zob. PAP – 27/05/2009), a analitycy Merrill Lynch Bank of America oczekują w tym samym okresie odbicia gospodarki strefy euro (zob. PAP – 26/05/2009).

Kurs walut głównych względem złotego

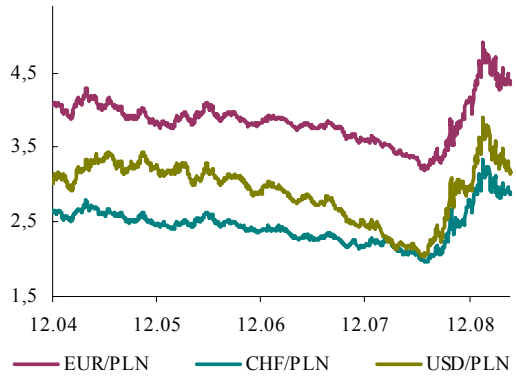

Zmiana kursów wybranych walut względem EUR (%)

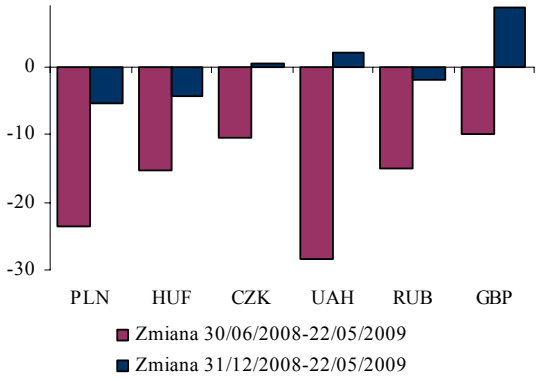

Zmiana wartości indeksów od końca 2004 r. (%)

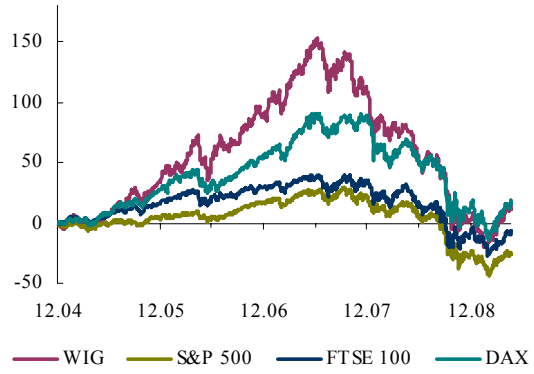

Zmiana wartości indeksów od końca 2004 r. (%)

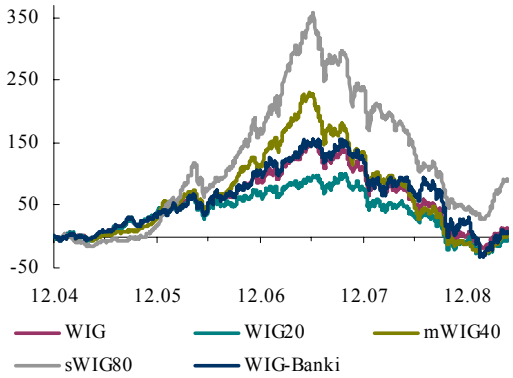

Zmiana wartości indeksów i cen surowców od końca 2004 r. (%)

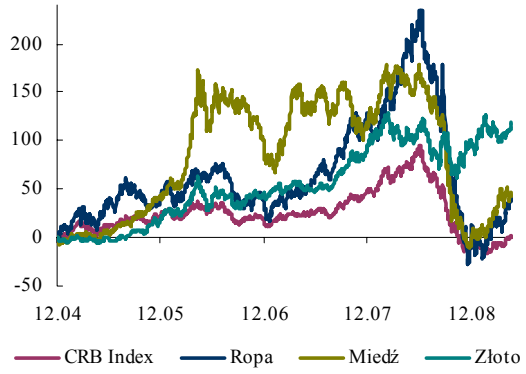

Zmiana wartości indeksów (%)

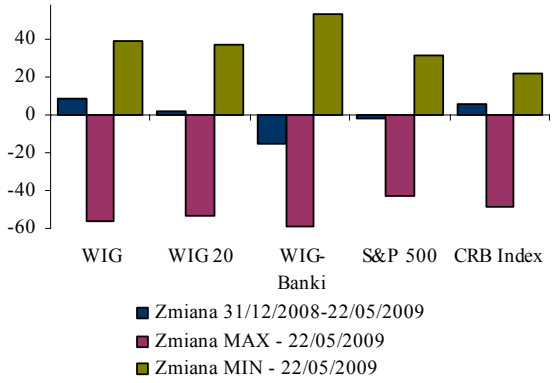

Źródło: NBP, EBC, FED, SNB, Bloomberg, obliczenia własne

Po „złym" początku roku na globalnych rynkach finansowych nastąpiła wyraźna poprawa nastrojów

Po słabym początku roku, charakteryzującym się dalszym wzrostem awersji do ryzyka (skutkującym m.in. pogłębieniem spadków na rynkach akcji i osłabieniem walut z rynków wschodzących), na przełomie lutego i marca nastąpiła wyraźna poprawa nastrojów na globalnych rynkach finansowych. Należy to wiązać z działaniami podejmowanymi przez rządy poszczególnych krajów oraz organizacje międzynarodowe, jak też napływem na rynek informacji lepszych od oczekiwań. W konsekwencji, znaczna część inwestorów uwierzyła, że najgorsza faza kryzysu dobiega końca. Doprowadziło to do bardzo silnego odbicia na rynkach akcji, wzrostu cen surowców i umocnienia walut z rynków wschodzących. Zaobserwowano też poprawę w funkcjonowaniu rynku międzybankowego oraz spadek premii za ryzyko odzwierciedlone w kwotowaniach kontraktów CDS.

Na rynku krajowym:

– RPP kontynuowała szybkie łagodzenie polityki pieniężnej mające na celu pobudzenie słabnącej gospodarki. W konsekwencji stopy procentowe NBP zostały obniżone o 125 punktów bazowych i ukształtowały się na

rekordowo niskich poziomach (stopa referencyjna spadła z 5,00% na koniec ub. r. do 3,75%). Dokonano również obniżki stopy rezerw obowiązkowych (z 3,50% do 3,00%). Również NBP kontynuował działania zmierzające do poprawy sytuacji na rynku międzybankowym i pobudzania akcji kredytowej (m.in. przeprowadzono wcześniejszy wykup obligacji NBP związanych z obniżką stopy rezerw obowiązkowych; rozszerzono paletę instrumentów stosowanych w ramach „Pakietu zaufania”[5]). Podejmowane działania sprzyjały zwiększeniu zaufania na rynku. Jednak należy mieć na uwadze, że sytuacja na rynku międzybankowym nadal daleka jest od pełnej normalizacji, o czym świadczy m. in. obserwowany od kwietnia br. wzrost stawek WIBOR 3M będących stawką referencyjną dla większości umów kredytowych;

Dalsze łagodzenie polityki pieniężnej – stopy NBP na rekordowo niskim poziomie

Poprawa klimatu na rynku międzybankowym, ale sytuacja daleka od normalizacji

Rentowność papierów skarbowych w niewielkim stopniu reagowała na parametry polityki pieniężnej

Po silnym osłabieniu złotego nastąpiła pewna stabilizacja i nieznaczne umocnienie

Po pogłębieniu spadków w marcu i kwietniu doszło do bardzo silnego odbicia na rynku akcji

- sytuacja na rynku papierów skarbowych w niewielkim stopniu reagowała na zmiany parametrów polityki pieniężnej (głównie papiery o krótkich terminach), a kształtowała się przede wszystkim pod wpływem nastrojów inwestorów i ich oceny ryzyka (obserwowane były przy tym znaczne wahania). W konsekwencji, o ile rentowność krótkich papierów uległa zmniejszeniu (średnia rentowność 52-tygodniowych bonów skarbowych spadła z 5,7% w grudniu ub. r. do 5,0% w maju br.), o tyle rentowność papierów długich uległa zwiększeniu (średnia rentowność 10-letnich obligacji skarbowych wzrosła z 5,6% w grudniu ub. r. do 6,3% w maju br.). Utrzymał się też, a nawet nieznacznie powiększył wysoki spread pomiędzy polskimi i niemieckimi obligacjami 10-letnimi (w maju br. wynosił około 260 punktów bazowych wobec około 230 w grudniu ub. r.). Z drugiej strony odnotowano stopniowy powrót inwestorów zagranicznych na rynek polskich papierów skarbowych;
- sytuacja na rynku złotego charakteryzowała się dwoma fazami. W pierwszej (trwającej do połowy lutego) nastąpiła silna deprecjacja polskiej waluty, która doprowadziła złotego do minimów z początku 2004 r., wynikająca z bardzo negatywnych nastrojów na globalnych rynkach finansowych i kumulacji negatywnych ocen perspektyw gospodarek regionu Europy Środkowo-Wschodniej. W drugiej nastąpiła stabilizacja i stopniowe umocnienie złotego (zwłaszcza wobec USD), co należy wiązać z ogólną poprawą nastrojów na globalnych rynkach, „kampanią medialną” na rzecz umocnienia polskiej waluty prowadzoną przez Rząd RP i NBP, interwencyjną sprzedaż środków otrzymywanych z UE bezpośrednio na rynku walutowym oraz uzyskaniem przez Polskę dostępu do elastycznej linii kredytowej MFW (20,6 mld USD), która udzielana jest wyłącznie krajom o silnych fundamentach i nie wymaga spełnienia żadnych dodatkowych warunków. Pomimo pewnego ustabilizowania złotego, pozostał on jedną z najsłabszych walut (w maju br. wartość złotego w stosunku do euro była o ponad 20% niższa niż w połowie ub. r. i ponad 5% niż w końcu ub. r.);
- do połowy lutego na rynku akcji kontynuowane były spadki rozpoczęte w 2007 r., w rezultacie których indeksy i kursy akcji osiągnęły wieloletnie lub historyczne minima (w szczytowej fazie spadków WIG stracił blisko 70% od historycznego maksimum, a wiele spółek utraciło ponad 90% wartości rynkowej). Na przełomie lutego i marca doszło do przesilenia, które doprowadziło do silnego „odbicia”, które wyniosło indeksy o około 40%-50% powyżej ostatnich minimów (wiele spółek zwiększyło swoją wartość nawet dwu lub trzykrotnie). Pomimo silnych wzrostów, obecnie nie sposób jednoznacznie stwierdzić, czy obserwowany ruch oznacza dyskontowanie przez inwestorów przyszłej poprawy sytuacji gospodarczej i początek nowej hossy, czy też stanowi jedynie bardzo silne odreagowanie kilkunastomiesięcznej bessy, po którym nastąpi powrót do spadków i ustanowione zostaną kolejne minima.

[5] Wydłużenie operacji repo i swap oraz rozszerzenie listy papierów wartościowych przyjmowanych przez NBP jako zabezpieczenie tych operacji.

W reakcji na zmiany stóp procentowych NBP oraz wydarzenia na rynku finansowym, banki dokonały zmian w polityce depozytowo-kredytowej.

Średnie ważone oprocentowanie depozytów i kredytów - OPS (%)

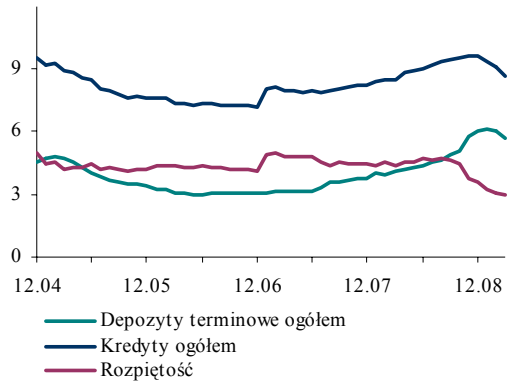

Średnie ważone oprocentowanie depozytów i kredytów - OPN (%)

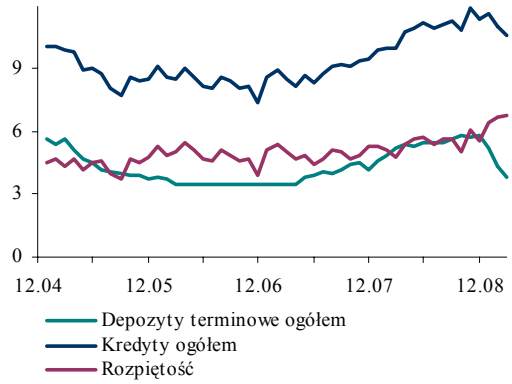

Źródło: NBP

Średnie ważone oprocentowanie depozytów i kredytów w okresie 09/2008-03/2009 (%)

	Oprocentowanie stanów wszystkich umów OPS				Oprocentowanie nowych umów OPN			
	09/2008	12/2008	03/2009	Zmiana I kw. 2009	09/2008	12/2008	03/2009	Zmiana I kw. 2009
INSTRUMENTY ZŁOTOWE								
Depozyty ogółem	4,86	6,02	5,70	-0,32	5,67	5,85	3,82	-2,03
Gospodarstw domowych	4,59	6,05	6,14	0,09	5,82	6,52	4,96	-1,56
Przedsiębiorstw	5,47	5,94	4,70	-1,24	5,58	5,60	3,43	-2,17
Kredyty ogółem	9,47	9,59	8,64	-0,95	11,32	11,41	10,57	-0,84
Dla gospodarstw domowych	10,71	10,98	10,32	-0,66	13,72	13,61	13,43	-0,18
- mieszkaniowe	7,47	7,92	6,84	-1,08	8,58	8,73	7,08	-1,65
- konsumpcyjne	14,24	14,48	14,35	-0,13	15,45	15,32	15,74	0,42
Kredyty dla przedsiębiorstw	7,56	7,68	6,29	-1,39	8,33	8,33	6,44	-1,89
Rozpiętość	4,61	3,57	2,94	-0,63	5,65	5,56	6,75	1,19
INSTRUMENTY WALUTOWE								
Depozyty								
EUR	x	x	x	x	4,05	2,57	1,17	-1,40
USD	x	x	x	x	2,78	1,57	0,93	-0,64
Kredyty								
EUR	x	x	x	x	6,07	4,88	3,96	-0,92
USD	x	x	x	x	4,13	3,74	2,11	-1,63
CHF mieszkaniowe	4,61	4,31	2,75	1,56	4,80	4,45	3,19	-1,26

Źródło: NBP, obliczenia własne
x - NBP nie publikuje danych.

Na podstawie danych dotyczących stanu wszystkich umów (OPS) można stwierdzić, że średnie ważone oprocentowanie terminowych depozytów złotowych zmniejszyło się z 6,02% w grudniu ub. r. do 5,70% w marcu br. (gospodarstw domowych wzrosło). W przypadku kredytów złotowych oprocentowanie zmniejszyło się z 9,59% do 8,64%. W rezultacie rozpiętość pomiędzy oprocentowaniem kredytów i depozytów w ujęciu OPS zmniejszyła się o z 3,57% do 2,94% i była główną przyczyną spadku wyniku odsetkowego (zob. dalej).

Spadek rozpiętości OPS był jedną z głównych przyczyn spadku wyniku odsetkowego w I kw. br.

Obserwując zmiany w oprocentowaniu nowych umów (OPN), można stwierdzić, że szczytowa faza „wojny depozytowej" miała miejsce w grudniu ub. r. W I kwartale br. banki dokonały redukcji oprocentowania - średnie oprocentowanie depozytów złożonych w marcu br. wynosiło 3,82% wobec 5,85% w grudniu ub. r. Z kolei oprocentowanie nowo udzielonych kredytów w marcu br. wynosiło 10,57% podczas gdy w grudniu ub. r. 11,41%. W konsekwencji rozpiętość pomiędzy oprocentowaniem kredytów i depozytów w ujęciu OPN zwiększyła się z 5,56% w grudniu ub. r. do 6,75% w marcu br. Wzrost rozpiętości w ujęciu OPN pozwala przypuszczać, że w kolejnych okresach wynik odsetkowy powinien być lepszy od tego, jaki banki uzyskały w I kwartale br.

Wzrost rozpiętości OPN powinien pozytywnie oddziaływać na wynik odsetkowy w kolejnych okresach

Reasumując, w I kwartale br. nastąpiło pogłębienie negatywnych zjawisk obserwowanych w polskiej gospodarce w II połowie ub. r. Pomimo to, wykazuje ona jak dotychczas większą odporność na kryzys niż gospodarki większości krajów UE, choć należy pamiętać o opóźnieniu w „przenoszeniu kryzysu" do Polski. Ponadto, pojawiły się sygnały mogące świadczyć o tym, że w II połowie br. dojdzie do ożywienia globalnej gospodarki, co przełożyłoby się na poprawę sytuacji w Polsce.
Na rynkach finansowych po słabym początku roku nastąpiła wyraźna poprawa nastrojów, przy czym obecnie nie sposób stwierdzić, czy oznacza ona zasadniczą zmianę klimatu na rynku, czy też stanowi jedynie silne odreagowanie, które przekształci się w „kruchą stabilizację". Kluczowe znaczenie będą miały informacje, jakie będą napływać na rynek w najbliższych okresach, które albo potwierdzą sygnały osiągnięcia przez globalną gospodarkę „twardego dna", albo pokażą, że nadzieje inwestorów okazały się zdecydowanie przedwczesne.

Konkludując, można stwierdzić, że pomimo poprawy sytuacji na rynkach finansowych, w I kwartale br. nastąpił wzrost ryzyka działalności polskiego sektora bankowego, wynikający z silnego spadku aktywności gospodarczej i wzrostu niepewności co do przyszłego rozwoju sytuacji makroekonomicznej.

Wzrost ryzyka działalności banków na skutek bardzo trudnych uwarunkowań zewnętrznych

2. Główne kierunki rozwoju działalności sektora bankowego

Struktura podmiotowa sektora bankowego nie uległa zmianie - na koniec marca br. działalność operacyjną prowadziły 52 banki komercyjne, 18 oddziałów instytucji kredytowych oraz 579 banków spółdzielczych (tak jak na koniec ub. r.).
W związku z silnym osłabieniem sytuacji finansowej, niektórych inwestorów strategicznych polskich banków nie można wykluczyć sprzedaży przez nich biznesu w Polsce (w wyniku przejęcia przez BNP Paribas kontroli nad Fortis Bank, Fortis Bank Polska i Domniet Bank zostaną włączone do struktur grupy BNP Paribas; na sprzedaż wystawiony jest AIG Bank Polska, w tym kontekście wymieniany jest ostatnio również BZ WBK).

Suma bilansowa sektora bankowego (mld zł)

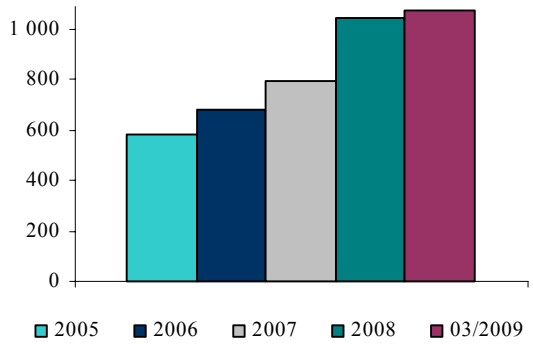

Przyrost aktywów i pasywów w I kwartale 2009 r. (mld zł)

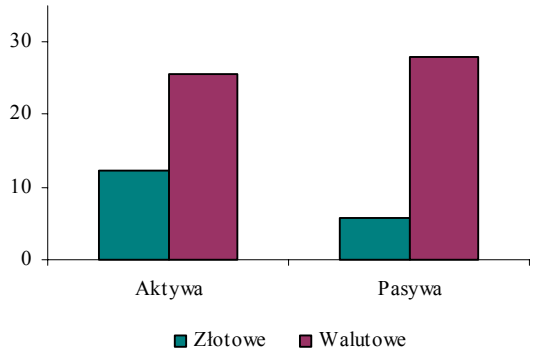

Zmiana stanu głównych pozycji aktywów w I kw. 2009 r. (mld zł)

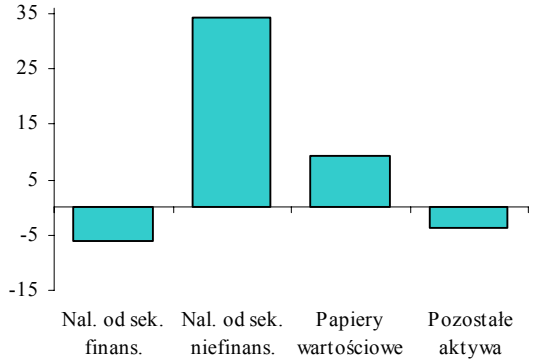

Zmiana stanu głównych pozycji pasywów w I kw. 2009 r. (mld zł)

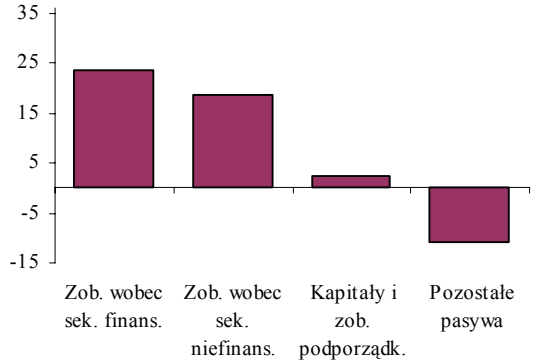

Wyraźne osłabienie sytuacji makroekonomicznej połączone z pogorszeniem nastrojów konsumentów i sektora przedsiębiorstw oraz utrzymującą się niepewnością na rynkach finansowych i niechęcią do ryzyka, przełożyły się na ograniczenie aktywności sektora bankowego w I kwartale br. Biorąc pod uwagę trudne uwarunkowania zewnętrzne, banki skoncentrowały się na dostosowywaniu modelu biznesu do tych warunków, co przejawiło się m.in. w ograniczeniu wzrostu akcji kredytowej (zaostrzenie polityki kredytowej), zwiększeniu portfela papierów skarbowych i NBP, silnym nacisku na pozyskanie depozytów („wojna depozytowa") oraz ścisłej kontroli kosztów.

Przebudowa strategii działania banków - dostosowanie modelu biznesu do trudnych warunków zewnętrznych

Suma bilansowa sektora bankowego wzrosła o 3,2% (rok/rok o 28,2%)[6] z 1 041,9 mld zł na koniec 2008 r. do 1 075,6 mld zł na koniec marca br. Jednak przyrost wynikał głównie z deprecjacji złotego, powodującego wzrost złotowej wartości pozycji wyrażonych w walutach obcych[7].

Wzrost sumy bilansowej spowodowany głównie deprecjacją złotego

[6] W bankach komercyjnych o 3,1% (rok/rok o 27,4%), w oddziałach instytucji kredytowych o 6,4% (71,0%), a w bankach spółdzielczych o 2,0% (11,3%).
[7] Wartość nominalna aktywów złotowych wzrosła o 1,5% (rok/rok o 18,5%), a walutowych o 9,1% (61,3%); wartość pasywów złotowych wzrosła o 0,7% (20,7%), a walutowych o 14,1% (66,8%).

Konsekwencją pogorszenia perspektyw działalności sektora bankowego było m.in. rozpoczęcie procesu dostosowania sieci sprzedaży oraz poziomu zatrudnienia do nowych warunków. W rezultacie w I kwartale br. nastąpił pierwszy od kilku lat nieznaczny spadek zatrudnienia (z 181,3 tys. osób na koniec ub. r. do 180,6 tys. osób na koniec marca br.), jak też wyhamowanie tempa przyrostu sieci placówek (z 14 698 do 14 842).

Działalność kredytowa i inwestycyjna

Pogorszenie perspektyw wzrostu gospodarczego oraz utrzymująca się niepewność na rynkach finansowych spowodowały z jednej strony ograniczenie popytu na kredyt, a z drugiej zaostrzenie polityki kredytowej banków.

Kredyty dla sektora niefinansowego (mld zł)

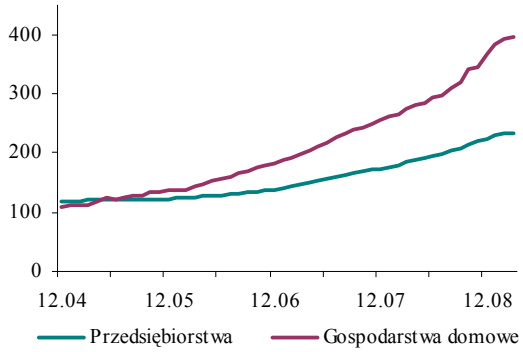

Nominalny przyrost kredytów w I kwartale 2009 r. (mld zł)

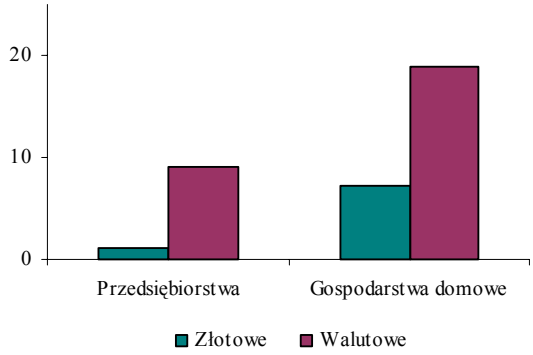

Roczne tempo wzrostu kredytów dla sektora niefinansowego (%)

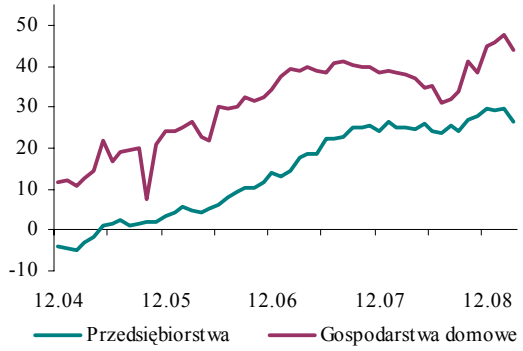

Tempo wzrostu skorygowane o zmiany kursu walutowego (%)

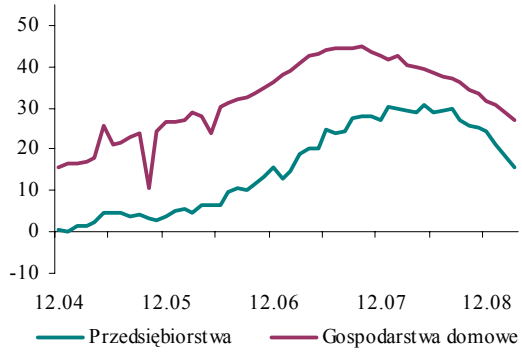

W I kwartale br. wartość kredytów dla sektora niefinansowego (wg wartości nominalnej) wzrosła o 6,2% (rok/rok o 37,0%)[8] z 593,4 mld zł na koniec 2008 r. do 629,9 mld zł na koniec marca br. Wzrost ten wynikał głównie z obserwowanego w tym okresie osłabienia złotego - wartość kredytów złotowych zwiększyła się o 2,2% (8,4 mld zł), a walutowych o 13,6% (28,1 mld zł). Gdyby przyjąć poziom kursów z końca ub. r. to wzrost portfela kredytowego wyniósłby jedynie 1,9%[9].

Pomimo silnego nominalnego wzrostu dynamika akcji kredytowej słabnie

Trzeba zauważyć, że zmniejszanie dynamiki akcji kredytowej w przypadku gospodarstw domowych występuje od połowy 2007 r. co należy łączyć ze szczytem hossy na rynku mieszkaniowym. W przypadku sektora przedsiębiorstw szczyt dynamiki przypadł na I połowę ub. r. po czym uległa ona wyraźnemu osłabieniu, co należy wiązać z wejściem gospodarki w słabszą fazę cyklu koniunkturalnego (szczyt koniunktury przypadł na 2007 r.) oraz z pogłębieniem kryzysu finansowego.

[8] W bankach komercyjnych o 6,4% (rok/rok o 37,4%), w oddziałach instytucji kredytowych o 5,6% (67,4%), a w bankach spółdzielczych o 2,1% (12,7%).

[9] Ze względu na ograniczenia systemu sprawozdawczości obliczenia oparto na uproszczonym założeniu, że w przypadku gospodarstw domowych i instytucji niekomercyjnych 100% kredytów walutowych udzielanych jest w CHF, a w przypadku przedsiębiorstw 60% kredytów walutowych udzielanych jest w EUR, a 40% w USD.

„Druga fala” kryzysu finansowego doprowadziła do gwałtownego pogorszenia perspektywy wzrostu gospodarki światowej, co znalazło odzwierciedlenie m.in. w spadku popytu na polskie produkty oraz wymusiło reakcje dostosowawcze po stronie przedsiębiorstw i gospodarstw domowych. W szczególności przedsiębiorstwa dokonują dostosowania poziomu finansowania do zmniejszającego się portfela zamówień, korygowanych planów inwestycyjnych oraz skrócenia horyzontu podejmowanych decyzji, a gospodarstwa domowe przesuwają w czasie część decyzji o charakterze konsumpcyjnym i inwestycyjnym. Jednocześnie napięta sytuacja na rynkach finansowych oraz trudności w ocenie ryzyka i perspektyw rozwoju sytuacji wymusiły dostosowania po stronie banków powodujące zaostrzenie polityki kredytowej oraz przejście do bardziej konserwatywnego modelu prowadzenia biznesu.

Kredyty dla gospodarstw domowych (mld zł)

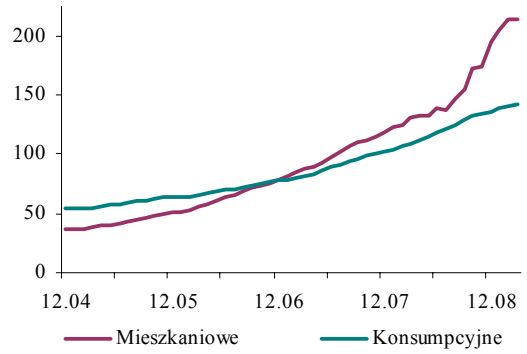

Roczne tempo wzrostu kredytów dla gospodarstw domowych (%)

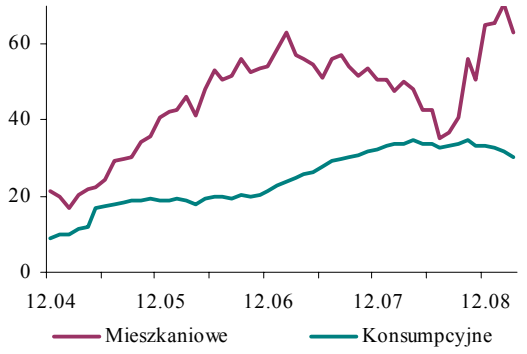

Struktura kredytów mieszkaniowych (mld zł)

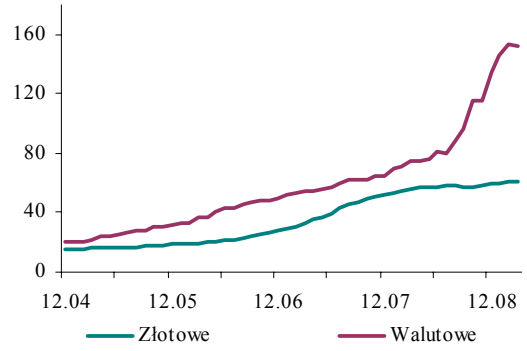

Roczne tempo wzrostu kredytów mieszkaniowych (%)

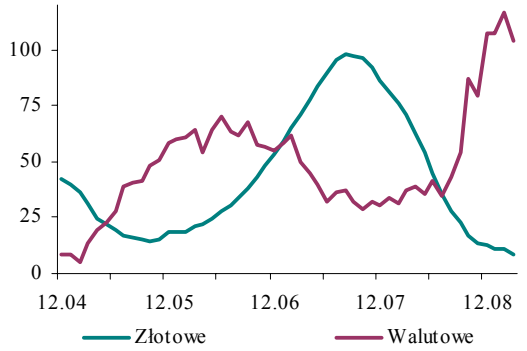

Nominalny przyrost kredytów mieszkaniowych (mld zł)

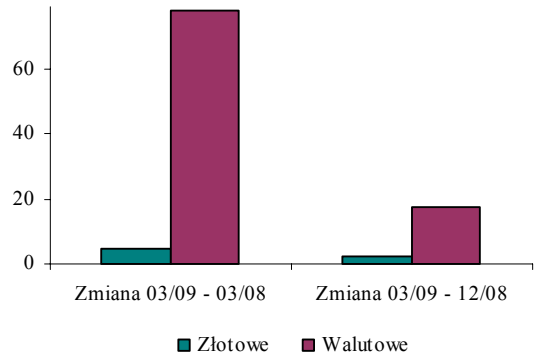

Przyrost kred. mieszk. skorygowany o zmiany kursu (mld zł)

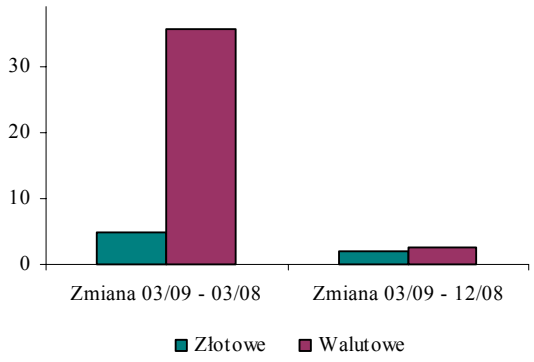

Wartość kredytów dla gospodarstw domowych zwiększyła się o 7,1% (rok/rok o 44,2%) z 368,6 mld zł na koniec ub. r. do 394,8 mld zł na koniec marca br. Wysoka dynamika była, jak już wspomniano, konsekwencją osłabienia złotego - wartość kredytów złotowych wzrosła o 3,3% (7,2 mld zł), a walutowych aż o 12,7% (19,0 mld zł). Po wyeliminowaniu zmian wynikających z osłabienia złotego wzrost wyniósłby 2,7%.

Portfel kredytów mieszkaniowych zwiększył się o 10,0% (rok/rok o 63,1%) z 194,1 mld zł do 213,5 mld zł, przy czym wartość kredytów złotowych wzrosła o 3,5% (o 2,0 mld zł), a walutowych o 12,9% (17,3 mld zł). Po wyeliminowaniu zmian wynikających z osłabienia złotego wzrost całego portfela wyniósłby 2,4%, a tempo wzrostu kredytów walutowych wyniosłoby 2,0% i byłoby niższe niż kredytów złotowych. Oznacza to zasadniczą zmianę w stosunku do 2008 r., który aż do jesieni charakteryzował się dominacją kredytów walutowych. Zmianę w polityce kredytowej banków (w wielu bankach kredyty walutowe zostały obłożone „zaporowymi" marżami, bardzo wysokimi wymaganiami w zakresie dochodów lub zostały wycofane z oferty) należy uznać za korzystną z punktu widzenia długoterminowej stabilności sektora bankowego i bezpieczeństwa kredytobiorców.
Obserwowany spadek dynamiki kredytów mieszkaniowych jest pochodną pogłębienia kryzysu gospodarki światowej i wynikających stąd dostosowań po stronie banków (wzrost ryzyka, kwestia źródeł finansowania i odpowiedniego poziomu kapitałów) i gospodarstw domowych (obawa o utratę lub zmniejszenie źródeł dochodu) oraz nadal bardzo wysokich cen mieszkań i gruntów. W szczególności z badań NBP wynika, że w I kwartale br. 70% banków odczuło spadek popytu na kredyty mieszkaniowe (ponad połowa określiła go jako znaczny). Jednocześnie banki dokonały dalszego zaostrzenia kryteriów udzielania kredytów mieszkaniowych w drodze podniesienia marż (ponad połowa banków), zwiększenia poziomu wymaganego wkładu własnego (35% banków), zwiększenia wymagań dotyczących zabezpieczeń (jedna trzecia), jak też skróciło maksymalny okres kredytowania (9%). W II kwartale około jedna trzecia badanych banków oczekuje dalszego nieznacznego zaostrzenia polityki kredytowej w tym segmencie.
Spadek dynamiki kredytów mieszkaniowych oraz korzystne zmiany w strukturze nowo udzielnych kredytów potwierdzają dane ZBP, z których wynika, że w I kwartale br. banki udzieliły 37 tys. kredytów tj. o 40% mniej niż w I kwartale 2008 r. Jednocześnie w strukturze nowo udzielonych kredytów udział kredytów złotowych wynosił około 63%, a walutowych około 37%[10]. Warto też odnotować, że z miesiąca na miesiąc zwiększa się wielkość akcji kredytowej w tym segmencie (wg danych ZBP w styczniu banki udzieliły kredytów o wartości 2,1 mld zł, w lutym o wartości 2,3 mld zł, a w marcu o wartości 3,0 mld zł). W związku z tym o ile można mówić o istotnym spadku dynamiki akcji kredytowej to z drugiej strony nie można mówić o „odcięciu" gospodarstw domowych od kredytów.

Pomimo postępującego osłabienia gospodarki i pogorszenia nastrojów konsumentów wartość kredytów na cele konsumpcyjne zwiększyła się o 4,2% (rok/rok o 30,3%) z 136,4 mld zł do 142,2 mld zł. Wzrost ten odbył się pomimo zaostrzenia polityki kredytowej banków w tym obszarze (w II kwartale ponad połowa banków oczekuje dalszego nieznacznego zaostrzenia polityki kredytowej w tym segmencie).

[10] Zob. „Wyniki sektora bankowego – kredyty mieszkaniowe I kwartał 2009" – ZBP.

Kredyty dla przedsiębiorstw (mld zł)

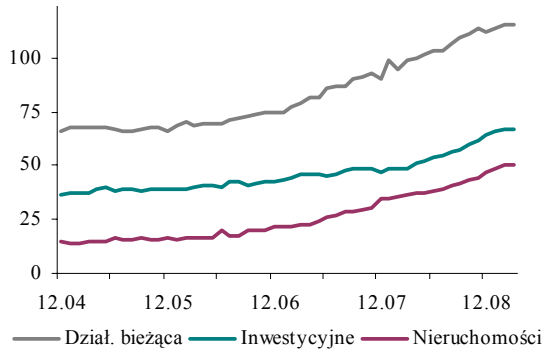

Roczne tempo wzrostu kredytów dla przedsiębiorstw (%)

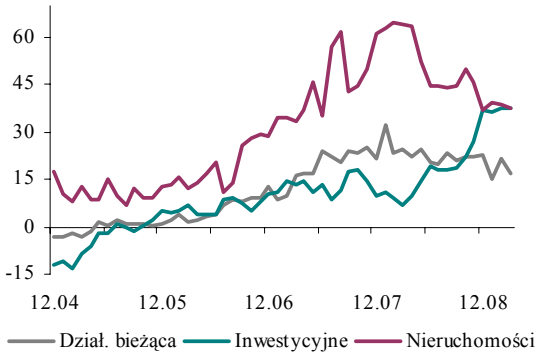

Przyrost kredytów dla przedsiębiorstw w I kw. 2009 r. (mld zł)

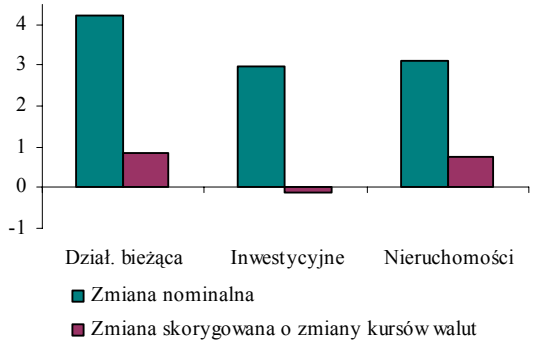

Silne wyhamowanie akcji kredytowej dla przedsiębiorstw

Niekorzystne zmiany zachodzące w otoczeniu makroekonomicznym spowodowały z jednej strony zmniejszenie popytu na kredyt ze strony przedsiębiorstw, a z drugiej zaostrzenie polityki kredytowej przez banki. W szczególności z badań ankietowych NBP wynika, że ponad 80% banków podniosło marże dla przedsiębiorstw, blisko 60% oczekiwało większego zabezpieczenia, a jedna trzecia obniżyła maksymalną dostępną kwotę kredytu. W konsekwencji wartość kredytów udzielonych sektorowi przedsiębiorstw zwiększyła się w I kwartale o 4,6% (rok/rok o 24,3%) z 222,5 mld zł do 232,9 mld zł, ale jeżeli uwzględni się zmiany wynikające z osłabienia złotego to wzrost wyniósł jedynie 0,7%.
Za niepokojące należy uznać przewidywane dalsze zaostrzenie warunków kredytowania sektora przedsiębiorstw (deklaruje je połowa banków). W związku z tym należy stwierdzić, że z punktu widzenia perspektyw wzrostu gospodarki (a tym samym sektora bankowego) niezbędne jest zapewnienie sektorowi przedsiębiorstw odpowiedniego zasobu środków finansowych na działalność bieżącą i rozwój. Mając na uwadze wzrost awersji do ryzyka ze strony banków, kluczowe wydaje się wsparcie ze strony systemu rządowych gwarancji i poręczeń kredytowych.

Obniżka stopy rezerw obowiązkowych Wsparcie rozwoju akcji kredytowej w Polsce przez BŚ, EBOiR, EBI

W kontekście rozwoju akcji kredytowej trzeba wspomnieć o obniżce stopy rezerw obowiązkowych dokonanej przez RPP (z 3,50% do 3,00%) oraz o przyznaniu polskim bankom pożyczek przez międzynarodowe organizacje i banki na rozwój akcji kredytowej dla małych i średnich przedsiębiorstw, co powinno wspomóc rozwój akcji kredytowej.

Utrzymująca się na rynku międzybankowym niepewność, jak też trudności w pozyskaniu finansowania przełożyły się na spadek należności od sektora finansowego o 5,7% (z 108,4 mld zł na koniec 2008 r. do 102,3 mld zł na koniec marca br.).

Przesunięcia płynnych aktywów w stronę bezpiecznych papierów skarbowych i NBP

Z drugiej strony, pomimo dokonanego w styczniu br. wcześniejszego wykupu obligacji NBP (wyemitownych w związku z obniżeniem stopy rezerw obowiązkowych) banki zwiększyły portfel papierów wartościowych (głównie bonów pieniężnych NBP, bonów i obligacji skarbowych) o 5,1% (z 181,0 mld zł na koniec 2008 r. do 190,2 mld zł na koniec marca br.), które stanowiły bezpieczny „bufor płynności" zapewniający przy tym „dochód bez ryzyka". W kontekście zaburzeń na globalnych rynkach finansowych warto dodać, że papiery wartościowe zagranicznych emitentów miały znikomy udział w portfelu (3,9 mld zł).

Źródła finansowania działalności

Relatywne pogłębienie uzależnienia banków od środków z rynku finansowego

Przyrost aktywów w I kwartale br. został sfinansowany przede wszystkim wzrostem zobowiązań wobec sektora finansowego (głównie banków) oraz depozytów gospodarstw domowych, a w znacznie mniejszym stopniu zwiększeniem depozytów sektora instytucji rządowych i samorządowych oraz kapitałów.

Należności i zobowiązania wobec sektora finansowego (mld zł)

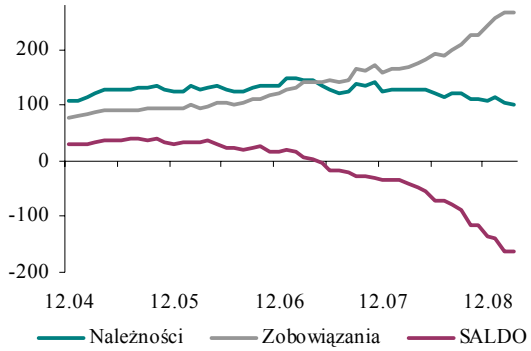

Roczne tempo wzrostu należ. i zob. wobec sek. finansowego (%)

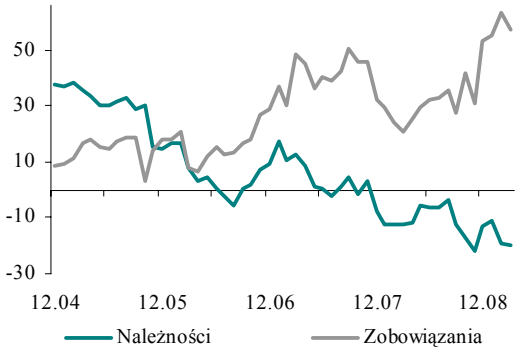

Depozyty sektora niefinansowego (mld zł)

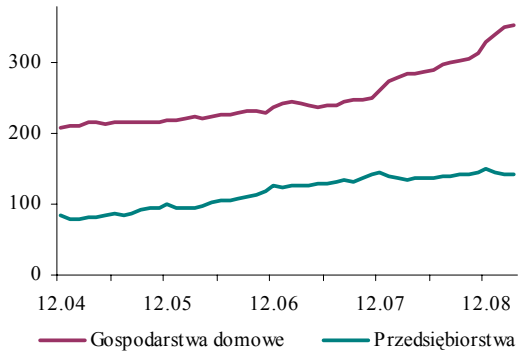

Roczne tempo wzrostu depozytów sektora niefinansowego (%)

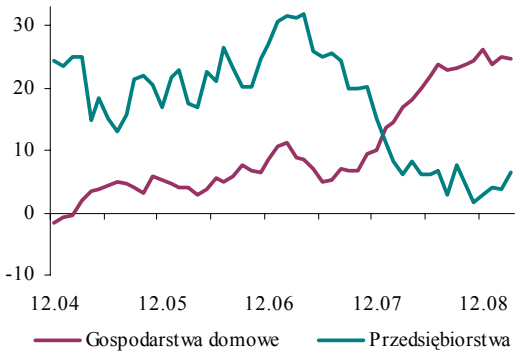

Zobowiązania wobec sektora finansowego wzrosły o 9,7% (rok/rok o 57,5%) z 242,9 mld zł do 266,4 mld zł. W związku z jednoczesnym spadkiem należności od sektora finansowego, nastąpiło powiększenie ujemnego salda w rozliczeniach banków z tym sektorem (do 164,2 mld zł), a tym samym wzrost uzależnienia banków od sytuacji na rynku finansowym. Przyrost zobowiązań wobec sektora finansowego wynikał głównie ze wzrostu zobowiązań wobec nierezydentów ze 160,0 mld zł do 176,2 mld zł (w znacznym stopniu wobec spółek z macierzystych grup kapitałowych poszczególnych banków) co w dużej mierze spowodowane było osłabieniem złotego (zobowiązania walutowe stanowią ponad połowę wszystkich zobowiązań).

Depozyty sektora niefinansowego wzrosły o 3,5% (rok/rok o 18,6%) z 494,0 mld zł do 511,5 mld zł[11], przy czym podobnie jak w końcu ubiegłego roku głównym czynnikiem wzrostu było powiększenie depozytów gospodarstw domowych. Wyjątek przy tym stanowiły banki spółdzielcze, w których wartość depozytów uległa obniżeniu, co prawdopodobnie można wiązać z przeniesieniem części depozytów do banków komercyjnych i oddziałów instytucji kredytowych oferujących wyższe oprocentowanie.

Silny wzrost depozytów gospodarstw domowych

Depozyty gospodarstw domowych zwiększyły się o 7,3% (rok/rok o 24,8%) z 330,7 mld zł do 354,8 mld zł, co wynikało ze wzrostu płac, uatrakcyjnienia oferty depozytowej banków („wojna depozytowa") oraz było konsekwencją pogłębienia spadków na rynku akcji w pierwszych dwóch miesiącach br. rezultacie czego kontynuowano wycofywanie części środków z funduszy inwestycyjnych i lokowano je m.in. w systemie bankowym. Jednak biorąc pod uwagę stopniowe pogorszenie sytuacji na rynku pracy (coraz niższa dynamika wzrostu wynagrodzeń i wzrost stopy bezrobocia), silne odbicie na rynku akcji obserwowane od marca br. (mogące być sygnałem nowej hossy), jak też stopniowe zmniejszanie oprocentowania depozytów można oczekiwać, że w kolejnych miesiącach tempo wzrostu depozytów najprawdopodobniej ulegnie zmniejszeniu.

Spadek depozytów sektora przedsiębiorstw

Depozyty sektora przedsiębiorstw zmniejszyły się o 4,3% (rok/rok wzrosły o 6,4%) z 149,1 mld zł do 142,6 mld zł. Spadek depozytów korporacyjnych należy wiązać z pogorszeniem sytuacji finansowej wielu przedsiębiorstw, jak też z zaostrzeniem polityki kredytowej banków, co spowodowało, że przedsiębiorstwa w większym stopniu wykorzystują własne środki do finansowania działalności bieżącej i inwestycyjnej.

Zobowiązania wobec sektora instytucji rządowych i samorządowych wzrosły o 10,9% (z 53,5 mld zł do 59,3 mld zł), jednak wykorzystanie tych środków w celu rozwijania działalności bankowej miało ograniczone znaczenie (środki te stanowiły 5,5% sumy bilansowej).

Zobowiązania z tytułu emisji własnych papierów wartościowych zmniejszyły się o 6,7% (z 12,5 mld zł do 11,6 mld zł).

Kapitały (fundusze) i zobowiązania podporządkowane sektora bankowego wzrosły o 2,7% z 82,3 mld zł do 84,5 mld zł. Wzrost funduszy wynikał ze zwiększenia funduszu zapasowego (o 1,0 mld zł) i innych funduszy rezerwowych (o 0,5 mld zł) w rezultacie podziału zysków za 2008 r. dokonanego przez część banków. Istotny wpływ miało też zwiększenie (o 0,9 mld zł) zobowiązań podporządkowanych. W najbliższym okresie należy spodziewać się dalszego zwiększenia funduszy na skutek kończenia procesu podziału zysku przez pozostałe banki.

[11] W bankach komercyjnych o 3,9% (rok/rok o 18,7%), w oddziałach instytucji kredytowych o 6,8% (48,8%), a w bankach spółdzielczych obniżyły się o 1,1% (wzrost o 10,8%).

3. Wynik finansowy i efektywność działania

Postępujące osłabienie gospodarki oraz trudne warunki na rynku finansowym wywarły silny negatywny wpływ na wyniki finansowe sektora bankowego.

Elementy tworzenia wyniku sektora bankowego (mld zł)

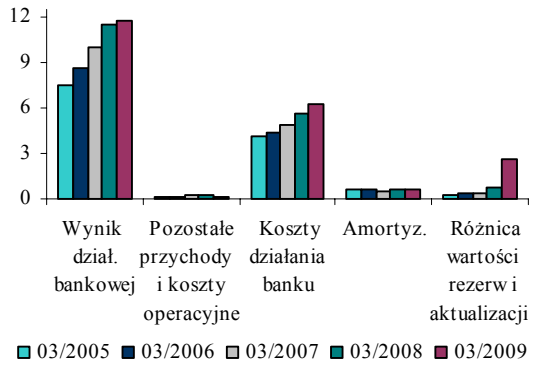

Elementy tworzenia wyniku działalności bankowej (mld zł)

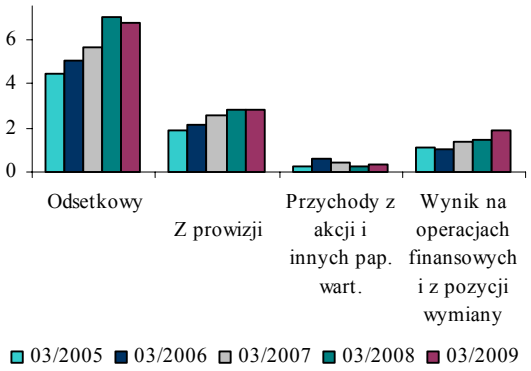

Wynik finansowy brutto i netto sektora bankowego (mld zł)

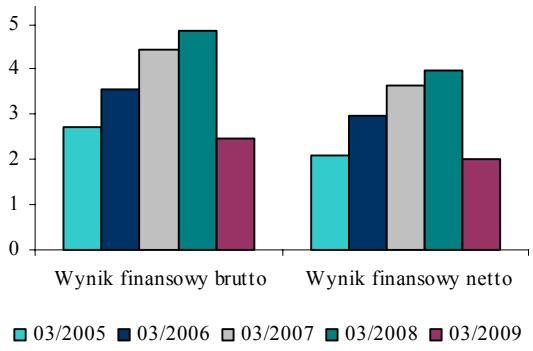

Źródła poprawy/pogorszenia wyników 03/09 – 03/08 (mld zł)

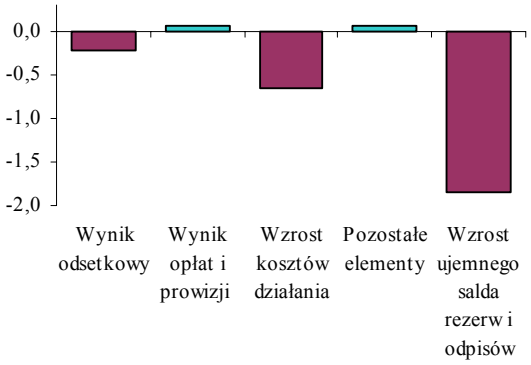

Wynik finansowy netto sektora bankowego w I kwartale 2009 r. wyniósł 2,0 mld zł i był o 50,3% (o 2,0 mld zł) niższy niż w analogicznym okresie 2008 r. Ostatnio tak niski wynik w I kwartale odnotowano w 2004 r. (w stosunku do najgorszego w okresie ostatnich kilku lat IV kwartału ub. r. wynik był jednak o połowę wyższy). Słabe wyniki banków spowodowane zostały spadkiem wyniku odsetkowego połączonego ze wzrostem kosztów działania i odpisów wynikających z pogorszenia sytuacji finansowej części kredytobiorców oraz odpisów dotyczących walutowych transakcji pochodnych.

Silne pogorszenie wyników spowodowane wzrostem kosztów i odpisów oraz spadkiem wyniku odsetkowego

Spośród 649 banków i oddziałów instytucji kredytowych prowadzących działalność operacyjną aż 508 odnotowało pogorszenie wyników finansowych w stosunku do analogicznego okresu 2008 r. (w 109 bankach wynik był o ponad połowę niższy). Pomimo bardzo silnego pogorszenia wyników jedynie 22 banki i oddziały odnotowały stratę netto w łącznej wysokości 0,5 mld zł (11 banków komercyjnych i 11 oddziałów instytucji kredytowych)[12]. Podmioty te skupiały 11,5% aktywów sektora. Trzeba przy tym zaznaczyć, że straty większości oddziałów instytucji kredytowych i 2 banków komercyjnych wynikały głównie z ich wczesnej fazy rozwoju, w związku z czym ponosiły one wysokie koszty działania, które nie znajdowały jeszcze pełnego pokrycia w uzyskiwanych przychodach.

Pomimo silnego spadku wyników prawie wszystkie banki pozostały rentowne

[12] Wszystkie banki spółdzielcze odnotowały zysk.

Słaby wynik działalności bankowej

Wynik działalności bankowej wzrósł o jedynie o 2,7% (z 11,5 mld zł w I kwartale 2008 r. do 11,8 mld zł w I kwartale br.).

Spadek wyniku odsetkowego pochodną „wojny depozytowej" i niskich marż wcześniej udzielonych kredytów

O niskim wzroście wyniku zadecydował spadek wyniku odsetkowego o 3,0% (z 7,0 mld zł do 6,8 mld zł), przy czym w porównaniu do IV kwartału ub. r. spadek wyniósł 14,0%.
Wynikało to z niskiego przyrostu wyniku odsetkowego zrealizowanego na operacjach z sektorem niefinansowym, co było konsekwencją „wojny depozytowej" oraz niskich marż na kredytach udzielonych w okresie boomu kredytowego (zwłaszcza na kredytach mieszkaniowych). W rezultacie koszty odsetkowe płacone na rzecz sektora niefinansowego wzrosły o 51,5% (z 3,3 mld zł do 5,0 mld zł; przy wzroście bazy depozytowej poniżej 20%), podczas gdy przychody odsetkowe otrzymane od sektora niefinansowego zwiększyły się jedynie o 20,6% (z 8,9 mld zł do 10,7 mld zł; przy wzroście bazy kredytowej o blisko 40%)[13]. Czynnikiem, który dodatkowo wpływał na obniżenie wyniku odsetkowego był obserwowany w ostatnich okresach wzrost zadłużenia wobec sektora finansowego, co doprowadziło do wzrostu ujemnego wyniku realizowanego na operacjach z tym sektorem (z minus 0,3 mld zł w I kwartale ub.r. do minus 1,3 mld zł w I kwartale br.). Wprawdzie banki odnotowały wzrost przychodów odsetkowych z tytułu posiadanych papierów wartościowych jednak nie zrekompensowały one zwiększonych kosztów płaconych na rzecz na sektora finansowego. Można zatem stwierdzić, że przyczyną pogorszenia wyniku odsetkowego była ekspansywna strategia działania banków we wcześniejszych okresach (bardzo duży wzrost akcji kredytowej nie poparty odpowiednim wzrostem stabilnych źródeł finansowania adekwatnych pod względem struktury terminowej i walutowej oraz operowanie na bardzo niskich marżach w celu uzyskania jak największego udziału w rynku).

Słaby wynik z tytułu prowizji

Wynik z tytułu prowizji zwiększył się jedynie o 2,4% (wyniósł 2,8 mld zł). Niewielki wzrost wyniku z tego tytułu należy tłumaczyć ograniczeniem akcji kredytowej oraz niekorzystną sytuacją na rynku kapitałowym w pierwszych miesiącach roku, powodującą zmniejszenie przychodów banków z tytułu sprzedaży jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych, opłat za zarządzanie aktywami oraz za pośrednictwo w obrocie instrumentami finansowymi (obserwowane od początku marca „odbicie" na rynku akcji może przełożyć się na wzrost tych dochodów w II kwartale).
Obserwowane w ostatnich tygodniach zmiany tabeli prowizji i opłat, zmierzające generalnie do podniesienia cen większości usług bankowych powinny przyczynić się do większego wzrostu wyniku z tytułu prowizji.

Pozostały wynik działalności bankowej (przychody z tytułu akcji i udziałów, operacji finansowych i pozycji wymiany) uległ poprawie (z 1,7 mld do 2,2 mld zł), co pozwoliło bankom na minimalny wzrost wyniku działalności bankowej.

Wzrost kosztów działania w skali roku, ale znaczny spadek w stosunku do IV kwartału ub.r.

Szybki rozwój działalności sektora bankowego obserwowany przez większość 2008 r. spowodował, że koszty działania w I kwartale br. były o 11,8% wyższe niż w analogicznym okresie ub.r. (6,3 mld zł wobec 5,6 mld zł). Główną przyczyną wzrostu było zwiększenie pozycji pozostałych kosztów o 18,1% (z 2,4 mld zł do 2,9 mld zł), obejmujących koszty utrzymania i wynajmu budynków oraz pozostałe koszty rzeczowe, co należy wiązać z rozszerzeniem sieci sprzedaży (o ponad 1200 placówek). Koszty osobowe (wliczając koszty ubezpieczeń społecznych i pozostałych świadczeń na rzecz pracowników), pomimo obserwowanego w tym okresie zwiększenia zatrudnienia (o ponad 10 tys. osób), wzrosły tylko o 6,9% (z 3,2 mld zł do 3,4 mld zł).
Z drugiej strony, porównując I kwartał br. z IV kwartałem ub.r. odnotowano spadek kosztów działania o 8,5%, co oznacza, że w obliczu trudnych warunków rynkowych banki rozpoczęły proces szukania oszczędności.
Niski wzrost wyniku działalności bankowej spowodował, że koszty działania pochłonęły w I kwartale br. 53,2% wyniku działalności bankowej wobec 48,8% w analogicznym okresie ub. r.

[13] Częściowo zostało to zrównoważone przez zwiększenie spreadów.

Czterokrotny wzrost ujemnego salda rezerw/odpisów główną przyczyną pogorszenia wyników banków

Główną przyczyną silnego spadku wyników finansowych był blisko czterokrotny wzrost ujemnego salda rezerw/odpisów z tytułu utraty wartości z 0,7 mld zł w I kwartale ub. r. do 2,6 mld zł w I kwartale br. W konsekwencji rezerwy/odpisy pochłonęły aż 22,2% wyniku działalności bankowej wobec 6,1% w analogicznym okresie roku ubiegłego. Tak duży wzrost był spowodowany pogorszeniem sytuacji finansowej części klientów na skutek przeniesienia kryzysu finansowego do sfery realnej, jak też odpisów na walutowe transakcje pochodne oraz inwestycje kapitałowe w krajach regionu. Oprócz pogorszenia otoczenia gospodarczego wzrost odpisów jest pochodną słabości w zarządzaniu ryzykiem - brak odpowiedniej oceny ryzyka w perspektywie średnio- i długoterminowej oraz zapewnienia stabilnych, długoterminowych źródeł finansowania rozwoju.

Elementy tworzenia wyniku (mln zł) - BANKI KOMERCYJNE

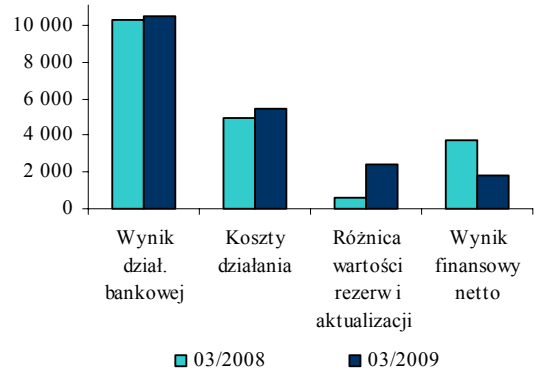

Elementy tworzenia wyniku (mln zł) - BANKI SPÓŁDZIELCZE

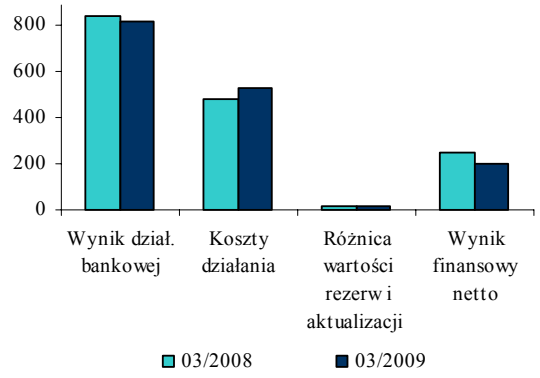

Elementy tworzenia wyniku (mln zł) – ODDZ. INST. KREDYT.

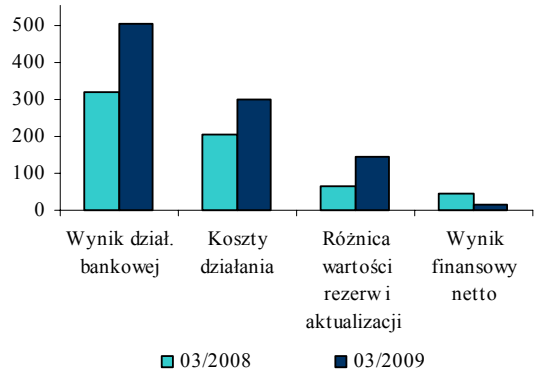

Biorąc pod uwagę poszczególne grupy:

- wynik finansowy netto banków komercyjnych obniżył się o 52,4% (z 3 756 mln zł do 1 769 mln zł). Spowodowane to zostało przez niską dynamikę wyniku działalności bankowej (wzrost o 1,5%) połączonego ze wzrostem kosztów działania (o 10,6%) i blisko czterokrotnym wzrostem ujemnego salda rezerw/odpisów (z 618 mln zł do 2 453 mln zł);
- wynik finansowy netto oddziałów instytucji kredytowych obniżył się o 69,8% (z 44 mln zł do 13 mln zł) pomimo istotnej poprawy wyniku działalności bankowej (o 57,1%). Czynnikami, które wpłynęły negatywnie na wynik netto były wzrost kosztów działania (o 46,0%) i ujemnego salda rezerw/odpisów (o 131,6%);
- bardziej konserwatywny i lokalny charakter działania banków spółdzielczych spowodował, że jak dotychczas w najmniejszym stopniu odczuły one skutki kryzysu. Wynik finansowy netto tej grupy banków zmniejszył się jedynie o 19,5% (z 248 mln zł do 200 mln zł). Spowodowane to zostało obniżeniem wyniku działalności bankowej (o 2,4%), co należy wiązać m.in. z redukcją stóp

Pogorszenie wyników finansowych wystąpiło we wszystkich grupach banków

Jak dotychczas kryzys w najmniejszym stopniu dotknął sektor bankowości spółdzielczej

procentowych NBP (znaczną część portfela kredytowego tej grupy banków stanowią kredyty preferencyjne dla rolnictwa, ściśle związane z poziomem stóp procentowych NBP). W odróżnieniu od pozostałej części sektora ujemne saldo rezerw zmniejszyło się (o 24,0%).

NIMI[14] – marża odsetkowa (%)

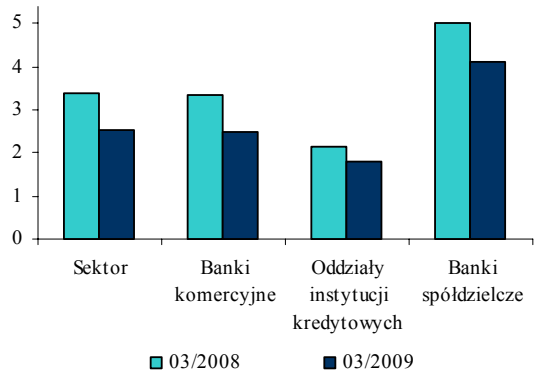

C/I[15] – wskaźnik kosztów operacyjnych (%)

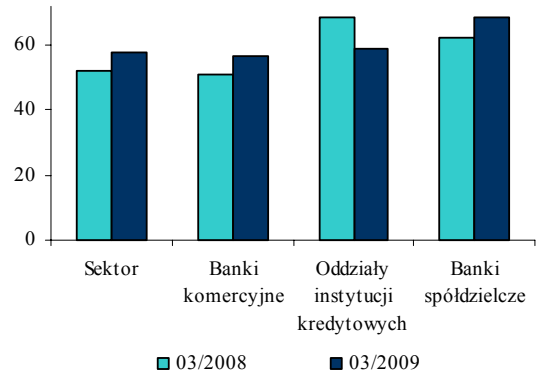

ROE[16] – stopa zwrotu z kapitału (%)

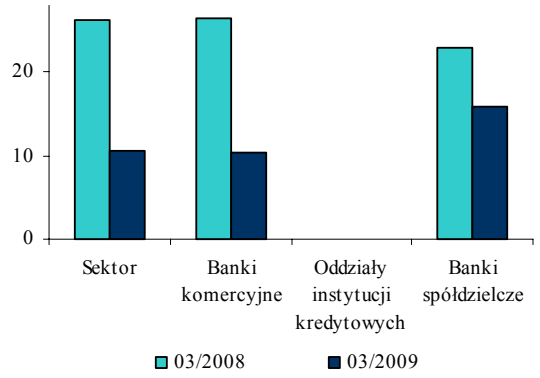

Wynik finansowy brutto / 1 pracownik (tys. zł)

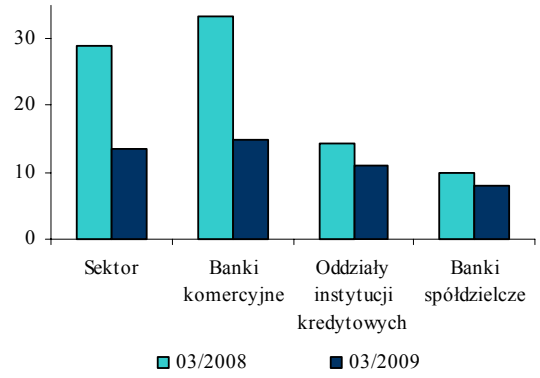

Kumulacja negatywnych zjawisk przełożyła się na istotne pogorszenie miar efektywności działania sektora bankowego. W szczególności, na skutek „wojny depozytowej" zmniejszeniu uległa marża odsetkowa (z 3,4% w I kwartale ub. r. do 2,5% w I kwartale br.). Jednocześnie słaby wynik działalności bankowej spowodował wzrost wskaźnika kosztów operacyjnych (z 52,4% do 57,6%). Ostateczną konsekwencją słabych wyników finansowych był spadek ROE (z 26,2% do 10,7%).

Konsekwencją negatywnych zjawisk było znaczne pogorszenie miar efektywności działania banków

Reasumując, w I kwartale br. nastąpiło silne pogorszenie wyników finansowych sektora bankowego, które w znacznym stopniu zostało spowodowane przez kryzys finansowy i gospodarczy, jaki „przetacza się" przez światową gospodarkę. Jednak z drugiej strony, przyczyn pogorszenia wyników należy upatrywać słabości w zarządzaniu ryzykiem, tj. braku odpowiedniej oceny ryzyka w perspektywie średnio- i długoterminowej oraz zapewnienia stabilnych, długoterminowych źródeł finansowania rozwoju.

[14] Relacja wyniku odsetkowego do średnich aktywów.
[15] Relacja kosztów operacyjnych (działania oraz amortyzacji) do wyniku działalności bankowej skorygowanego o wynik pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych.
[16] Relacja wyniku finansowego netto do średnich funduszy podstawowych.

4. Główne obszary ryzyka i adekwatność kapitałowa

Płynność

Płynność sektora bankowego w I kwartale br. była na zadowalającym poziomie, a głównym źródłem ryzyka pozostawała utrzymująca się niepewność i awersja do ryzyka powodująca osłabienie funkcjonowania rynków finansowych.

Wybrane miary płynności sektora bankowego (mld zł)

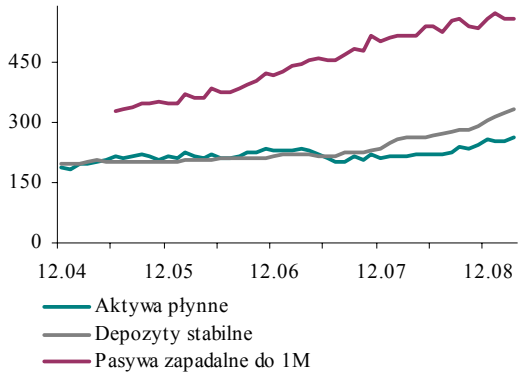

Udział w sumie bilansowej sektora bankowego (%)

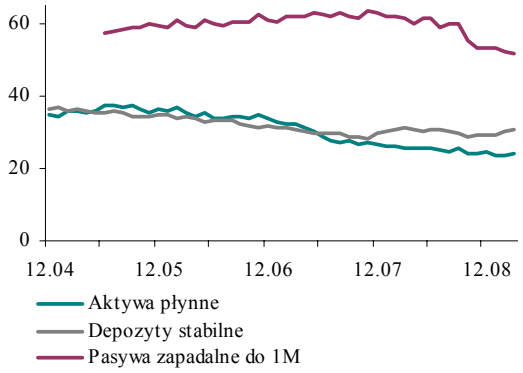

Kredyty i depozyty sektora niefinansowego (mld zł)

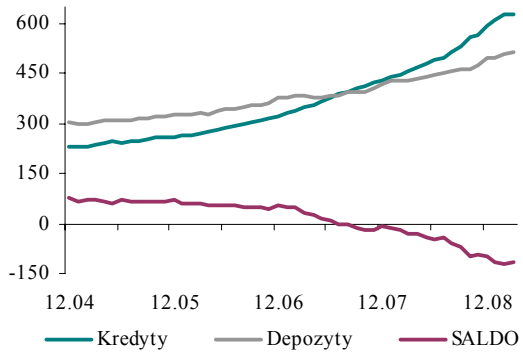

Saldo zobowiązań i należności od sektora niefinansowego (mld zł)

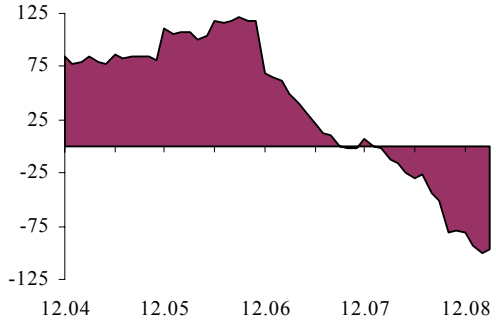

Saldo należności i zobowiązań wobec sektora finansowego (mld zł)

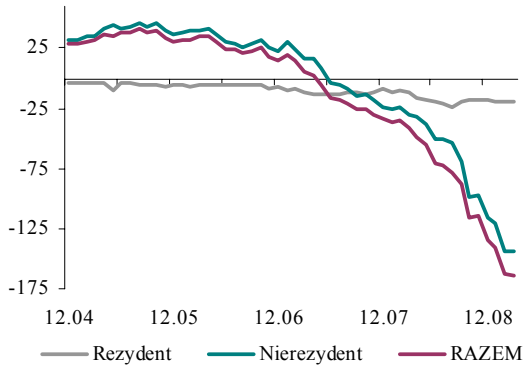

Na koniec marca br. prawie wszystkie banki spełniały wymogi uchwały w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności. Tylko 8 banków (4 komercyjne i 4 spółdzielcze) nie spełniało wymogów uchwały, ale ich łączny udział w aktywach sektora wynosił tylko 4,9%.

Prawie wszystkie banki spełniały wymogi uchwały w sprawie płynności

W minionym kwartale odnotowano również kilka pozytywnych zjawisk przyczyniających się do poprawy sytuacji w zakresie płynności:

- po pierwsze, pomimo negatywnego wpływu na wyniki finansowe, agresywne działania banków zmierzające do pozyskania depozytów sektora niefinansowego (zwłaszcza gospodarstw domowych) przyczyniły się do zwiększenia stabilności bazy depozytowej (udział depozytów stabilnych w sumie bilansowej wzrósł z 29,0% na koniec ub.r. do 30,7% na koniec marca br.);
- po drugie, nastąpił dalszy spadek udziału pasywów wymagalnych w okresie do 1 miesiąca (z 53,1% do 51,6%);
- w końcu obserwowane wyhamowanie akcji kredytowej (jak już stwierdzono nominalny wzrost akcji kredytowej był przede wszystkim pochodną osłabienia złotego) połączone z wysoką dynamiką przyrostu depozytów przyczyniło się do pewnego ustabilizowania relacji kredytów do depozytów. Wprawdzie na koniec marca br. relacja ta była wyższa niż na koniec ub. r. (123,1% wobec 120,2%)[17], jednak można oczekiwać, że wskutek obserwowanego w ostatnich tygodniach pewnego ustabilizowania złotego i utrzymującego się osłabienia tempa wzrostu akcji kredytowej, relacja ta ulegnie poprawie[18].

Zwiększenie stabilności bazy depozytowej

W powyższym kontekście trzeba jednak wskazać, że wyzwaniem dla banków może okazać się pogorszenie sytuacji na rynku pracy i/lub trwała poprawa sytuacji na rynku kapitałowym. Oba te czynniki wywierałyby silną presję na bazę depozytową oraz koszty i powinny być uwzględniane przez banki w krótko- i średnioterminowym horyzoncie.

Wyzwaniem dla banków może być pogorszenie na rynku pracy i wzrost na rynku akcji

Z kolei za zjawiska niekorzystne obserwowane w minionym kwartale należy uznać dalsze obniżenie udziału aktywów płynnych w sumie bilansowej (z 24,8% na koniec ub.r. do 24,2% na koniec marca br.).

Spadek udziału aktywów płynnych w sumie bilansowej

W I kwartale nastąpiło również powiększenie ujemnego salda w rozliczeniach sektora bankowego z sektorem finansowym, które zwiększyło się z 134,5 mld zł na koniec ub. r. do 164,2 mld zł na koniec marca br. (w przypadku rezydentów wynosiło 19,8 mld zł, a nierezydentów 144,1 mld zł). Szybko rosnący „deficyt" to rezultat ekspansywnej polityki kredytowej niektórych banków obserwowanej w latach 2006-2008, wejścia na rynek nowych podmiotów, które wobec braku odpowiednio rozwiniętej bazy depozytowej korzystają głównie ze środków rynku finansowego oraz silnego osłabienia złotego, powodującego zwiększenie kwoty zobowiązań walutowych w przeliczeniu na złote. Konsekwencją tego zjawiska jest zwiększenie uzależnienia sektora bankowego od sytuacji panującej na rynkach finansowych. Należy jednak zaznaczyć, że znaczna część środków pozyskiwana na rynkach zagranicznych pochodzi od instytucji macierzystych i niejednokrotnie ma charakter długoterminowy. Tym samym powoduje to ograniczenie ryzyka płynności, aczkolwiek silnie uzależnia sytuację podmiotu zależnego od sytuacji finansowej spółki-matki. Ponadto trzeba mieć na uwadze, że dostęp do zagranicznych środków jest jednym z istotnych źródeł rozwoju akcji kredytowej.

Dalszy wzrost uzależnienia od środków z rynku finansowego spowodowany m.in. osłabieniem złotego

Reasumując, bieżącą sytuację sektora bankowego w zakresie płynności można uznać za zadowalającą, a głównym źródłem ryzyka pozostaje utrzymująca się na rynku niepewność i awersja do ryzyka oraz wysokie koszty finansowania. Pomimo poprawy niektórych miar płynności, nadal pożądane są działania banków zmierzające do dalszego wzrostu stabilności źródeł finansowania oraz opracowywania strategii, które będą dobrze wkomponowane w uwarunkowania zewnętrzne.

[17] Według wartości nominalnej kredytów i depozytów.
[18] Relacja zobowiązań wobec sektora niefinansowego do należności sektora niefinansowego (według wartości bilansowej) wynosiła na koniec marca br. 118,6% wobec 116,1% na koniec ub.r.

Ryzyko kredytowe

Znaczące pogorszenie jakości portfela kredytowego

W I kwartale br. doszło do znacznego pogorszenia jakości portfela kredytowego banków przejawiającego się dużym wzrostem portfela należności zagrożonych[19] i „pod obserwacją"[20] oraz istotnym zwiększeniem ich udziału w portfelu kredytowym.

Należności zagrożone od sektora niefinansowego ogółem (mld zł)

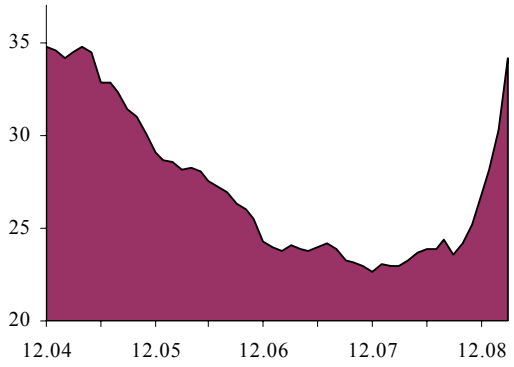

Należności zagrożone od sektora niefinansowego (mld zł)

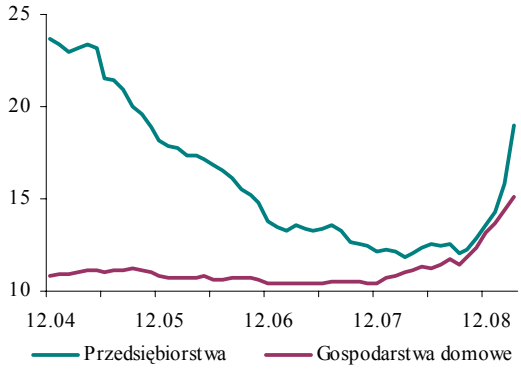

Kredyty zagrożone od sektora niefinansowego (mld zł)

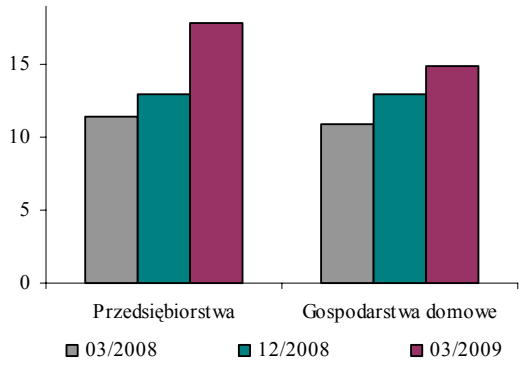

Kredyty „pod obserwacją" od sektora niefinansowego (mld zł)

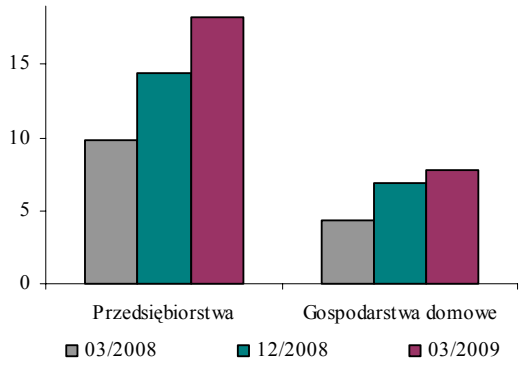

Należności zagrożone zwiększyły się aż o 27,3%

Należności „pod obserwacją" zwiększyły się o 19,7%

W pierwszych trzech miesiącach br. należności zagrożone zwiększyły się aż o 27,3% z 26,8 mld zł na koniec 2008 r. do 34,1 mld zł na koniec marca br. Jednocześnie ich udział w należnościach ogółem zwiększył się w tym okresie z 4,4% do 5,3%. W przypadku należności od sektora przedsiębiorstw wzrost wyniósł aż 39,4% (z 13,6 mld zł do 19,0 mld zł), a w przypadku gospodarstw domowych 15,0% (z 13,1 mld zł do 15,1 mld zł).

Wzrostowi należności zagrożonych towarzyszył 19,7% wzrost należności „pod obserwacją" (z 22,1 mld zł do 26,4 mld zł), co może być sygnałem dalszego pogorszenia jakości portfela kredytowego w kolejnych okresach (w przypadku sektora przedsiębiorstw należności te zwiększyły się z 15,0 mld zł do 18,5 mld zł, a w przypadku gospodarstw domowych z 7,0 mld zł do 7,8 mld zł).

[19] Definicja należności zagrożonych zawarta jest w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 10 grudnia 2003 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością bankową. Abstrahując od wyjątków (zob. szczegółowe zapisy rozporządzenia) należności zagrożone obejmują ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie przekracza 3 miesiące (dla kredytów detalicznych 6 miesięcy) lub/i sytuacja dłużnika wskazuje, że może wystąpić zagrożenie terminowej spłaty. Banki stosujące MSSF ustalają należności zagrożone utratą wartości zgodnie z zapisami MSR 39 przy uwzględnieniu dobrych praktyk zawartych w Rekomendacji R dotyczącej zasad identyfikacji należności, które utraciły wartość i wyznaczania na nie odpisów aktualizujących. Następnie dla celów sprawozdawczych dokonują przełożenia uzyskanych wyników na kategorie najbardziej zbliżone do zdefiniowanych w rozporządzeniu MF.

[20] Zgodnie z definicją zawartą w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 10 grudnia 2003 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością bankową „należności pod obserwacją" obejmują ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekracza 1 miesiąc i nie przekracza 3 miesięcy.

Tak znaczne i nagłe pogorszenie jakości portfela kredytowego świadczy o skali osłabienia sytuacji finansowej części kredytobiorców na skutek pogorszenia koniunktury gospodarczej, jak też wskazuje na konieczność wzmocnienia służb restrukturyzacji i windykacji. Jednocześnie obserwowane zjawiska ukazały słabość procesu zarządzania ryzykiem we wcześniejszych okresach, kiedy chęć zwiększenia udziału w rynku odbywała się przy braku odpowiedniej oceny średnio- i długoterminowego ryzyka (wynikającego zarówno ze słabszych faz cyklu koniunkturalnego, jak też z zagrożeń z tytułu trudnych do przewidzenia zjawisk kryzysowych, które stanowią naturalny element gospodarki rynkowej).

Kredyty zagrożone przedsiębiorstw (mld zł)

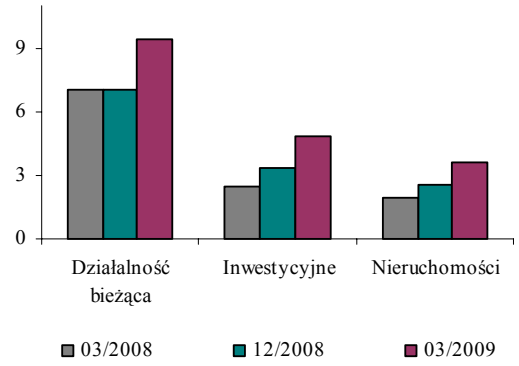

Udział kredytów zagrożonych w kredytach ogółem (%)

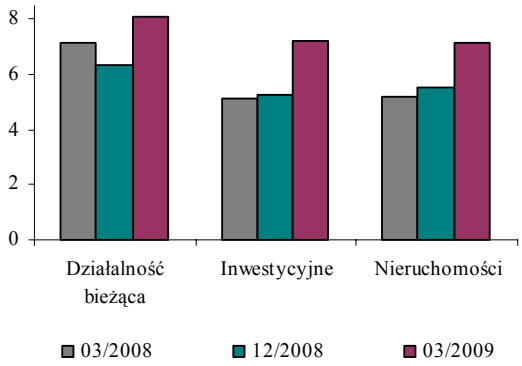

Kredyty zagrożone gospodarstw domowych (mld zł)

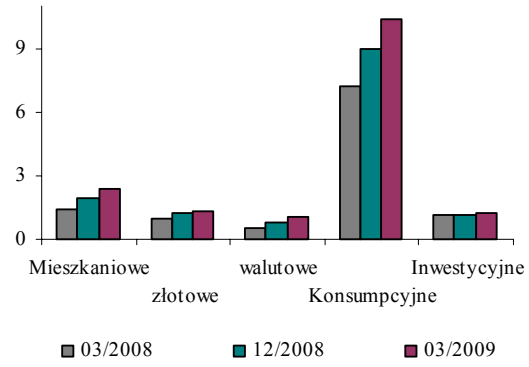

Udział kredytów zagrożonych w kredytach ogółem (%)

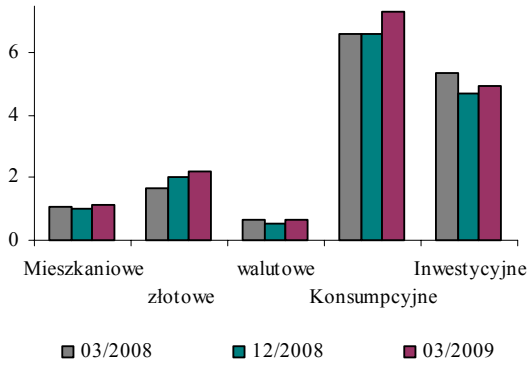

Kredyty zagroż. i pod obserwacją gosp. dom. - 03/2008 (mld zł)

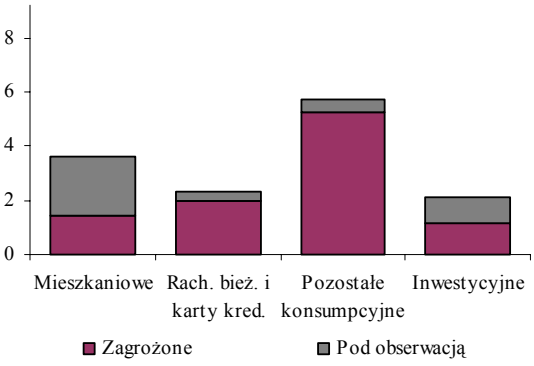

Kredyty zagroż. i pod obserwacją gosp. dom. - 03/2009 (mld zł)

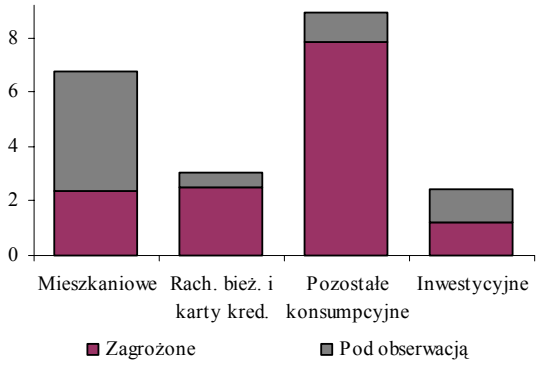

Wartość kredytów zagrożonych sektora przedsiębiorstw zwiększyła się o 37,1% (z 13,0 mld zł do 17,8 mld zł), co należy wiązać z silnym osłabieniem sytuacji finansowej części podmiotów na skutek pogorszenia sytuacji makroekonomicznej i błędów popełnionych w strategii rozwoju. W konsekwencji udział kredytów zagrożonych wzrósł z 5,8% na koniec ub. r. do 7,7% na koniec marca br. Mając na uwadze utrzymujące się bardzo trudne uwarunkowania zewnętrzne prawdopodobne wydaje się

Pomimo wzrostu ryzyka niezbędne jest zapewnienie finansowania przedsiębiorstw

dalsze pogorszenie jakości części tych kredytów. Pomimo pogorszenia jakości portfela tych kredytów banki powinny zapewnić niezbędne finansowanie sektorowi przedsiębiorstw (przy zapewnieniu odpowiednich standardów kredytowych), gdyż odcięcie tego sektora od źródeł finansowania przełoży się negatywnie na sytuację całej gospodarki i w konsekwencji na sytuację banków.

W przypadku gospodarstw domowych portfel kredytów zagrożonych zwiększył się o 15,0% (z 12,9 mld zł do 14,9 mld zł), a ich udział w całości portfela wzrósł z 3,5% do 3,8%.

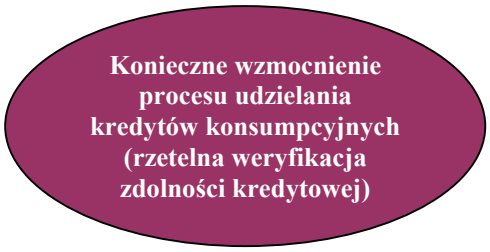

W największym stopniu obniżyła się jakość kredytów konsumpcyjnych (wartość kredytów zagrożonych wzrosła z 9,0 mld zł do 10,4 mld zł, a ich udział w portfelu z 6,6% do 7,3%), co należy łączyć z oberwanym osłabieniem sytuacji na rynku pracy, jak też nadmiernie ekspansywną polityką niektórych banków we wcześniejszych okresach. Za bardzo niepokojące należy przy tym uznać praktyki niektórych banków, które udzielały kredytów konsumpcyjnych bez sprawdzenia stanu zadłużenia klientów w innych bankach. W konsekwencji doszło do sytuacji, w której jeden klient ma zadłużenie w kilku bankach, a łączna wielkość rat spłaty we wszystkich bankach przekracza jego dochody. Uwidocznienie niekorzystnych zjawisk w portfelu kredytów konsumpcyjnych należy też wiązać z zacieśnieniem polityki kredytowej, które spowodowało, że niektórzy klienci mający problemy z obsługą dotychczasowych kredytów (w tym brak możliwości zaciągnięcia kolejnego kredytu) zaczęli wykorzystywać przyznane im limity na kartach kredytowych i w rachunku bieżącym w celu obsługi bieżących zobowiązań[21].

Nadal utrzymywała się wysoka jakość kredytów mieszkaniowych (wartość kredytów zagrożonych wzrosła z 2,0 mld zł do 2,4 mld zł, a ich udział w portfelu zwiększył się z 1,0% do 1,1%), przy czym w większym stopniu „zepsuł” się portfel kredytów walutowych (przyrost o 0,3 mld zł wobec 0,1 mld zł w przypadku kredytów złotowych), co należy wiązać z silnym osłabieniem złotego. Należy jednak pamiętać, że większość portfela tych kredytów jest bardzo „młoda”, a kredyty te zaczynają się „psuć” po kilku latach. Trzeba przy tym dodać, że w I kwartale br. zaobserwowano w tym portfelu niepokojący sygnał w postaci znacznego wzrostu kredytów „pod obserwacją” (z 3,7 mld zł do 4,4 mld zł), przy czym prawie w całości przyrost dotyczył kredytów walutowych (przyrost o 0,7 mld zł wobec 0,1 mld zł w przypadku kredytów złotowych). Potwierdza to zatem stwierdzenie, że niektóre banki prowadziły w poprzednich okresach nadmiernie łagodną politykę w tym obszarze. W przypadku pogłębienia się niekorzystnych tendencji na rynku pracy i utrzymania słabości złotego można oczekiwać dalszego pogorszenia jakości tego portfela.
Trzeba dodać, że o ile wśród kredytów zagrożonych dla gospodarstw domowych dominują kredyty konsumpcyjne (stanowią 69,7% całości), o tyle wśród kredytów pod obserwacją dominują kredyty mieszkaniowe (57,1% całości).

Reasumując można stwierdzić, że w I kwartale br. jakość portfela kredytowego banków uległa pogorszeniu na co złożyło się zarówno silne osłabienie gospodarki, jak też niedoskonałości zarządzania ryzykiem (nadmiernie ekspansywna strategia działania nie uwzględniająca w odpowiednim stopniu średnio- i długoterminowego ryzyka bankowego). W związku z utrzymującymi się bardzo trudnymi warunkami zewnętrznymi, w kolejnych miesiącach prawdopodobne jest dalsze pogorszenie jakości kredytów. Pomimo wyraźnego wzrostu ryzyka banki, powinny jednak zapewnić niezbędne i uzasadnione finansowanie (zwłaszcza sektora przedsiębiorstw), gdyż w przeciwnym razie może dojść do pogłębienia niekorzystnych tendencji w gospodarce, co ostatecznie „uderzy” w same banki.

[21] Wartość kredytów zagrożonych z tytułu kart kredytowych wzrosła z 859 mln zł na koniec ub.r. do 1 045 mln zł na koniec marca br., a ich udział w portfelu zwiększył się z 6,8% do 8,0%. W przypadku kredytów w rachunku bieżącym nastąpił wzrost z 1 339 mln zł do 1 471 mln zł i zwiększenie udziału z 6,5% do 6,8%.

Adekwatność kapitałowa

Osłabienie złotego spowodowało, że 93 banki spółdzielcze nie spełniały wymogu 1 mln EUR kapitałów

W I kwartale br. fundusze własne sektora bankowego zwiększyły się o 4,5% (z 77,6 mld zł do 81,0 mld zł)[22].
Wszystkie banki komercyjne spełniały wymóg minimalnych funduszy własnych na poziomie 5 mln euro. W przypadku sektora banków spółdzielczych, osłabienie złotego spowodowało, że na koniec marca aż 93 banki nie spełniały wymaganego minimum na poziomie 1 mln euro (kapitały wyrażone w złotych nie uległy zmniejszeniu). W związku z tym zostały podjęte działania zmierzające do spełnienia przez te banki ustawowych wymagań. Z przekazanych przez banki planów uzyskania minimum kapitałowego wynika, że wzrost funduszy nastąpi w drodze przeznaczenia zysku za 2008 r. na fundusz zasobowy[23], uzyskania pożyczki podporządkowanej, zwiększenia liczby członków i wykupienia dodatkowych udziałów przez dotychczasowych właścicieli lub wykupienia udziałów przez bank zrzeszający. W planach awaryjnych banki zakładają również możliwość połączenia z innymi bankami. Trzeba dodać, że większość banków które zostały dotknięte problemem wzrostu kursu euro charakteryzuje niskie ryzyko i posiadają współczynnik wypłacalności przekraczający wymagane normy.

CAR – Współczynnik wypłacalności (%)

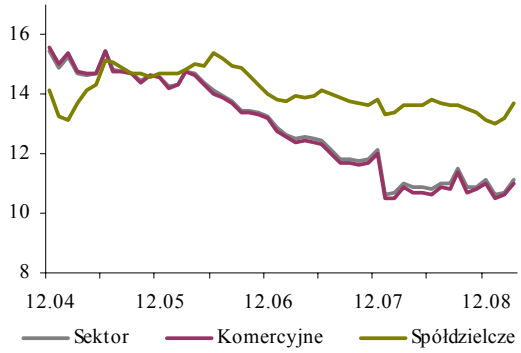

Rozkład banków komercyjnych względem CAR

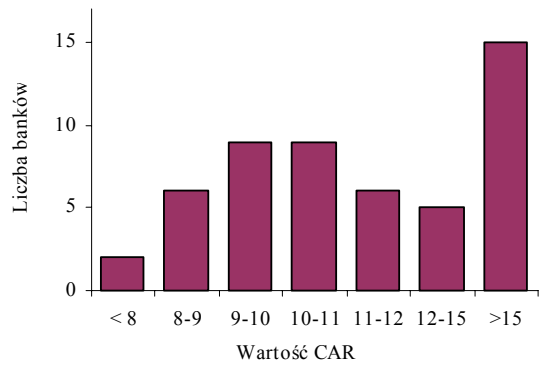

Rozkład banków spółdzielczych względem CAR

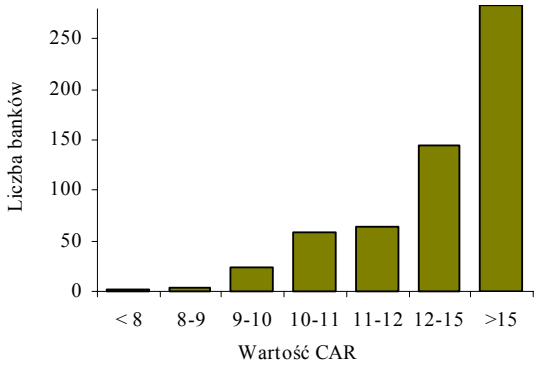

Wzrost całkowitego wymogu spowodowany wzrostem wymogu z tytułu ryzyka kredytowego na skutek osłabienia złotego

Całkowity wymóg kapitałowy zwiększył się o 4,2% (z 55,5 mld zł do 57,8 mld zł). Podstawową przyczyną wzrostu było osłabienie złotego, które przełożyło się na wzrost wymogu z tytułu ryzyka kredytowego (z 48,5 mld zł na koniec ub.r. do 50,7 mld zł na koniec marca br.). Wymóg z tytułu ryzyka operacyjnego (5,7 mld zł) pozostał na poziomie zbliżonym do końca ub. r. Znaczenie wymogów z tytułu pozostałych rodzajów ryzyka było marginalne (wymóg z tytułu ryzyka kredytowego stanowił 87,8% całkowitego wymogu, wymóg z tytułu ryzyka operacyjnego 9,8%, a na pozostałe wymogi przypadało zaledwie 2,4%).

[22] W bankach komercyjnych wzrosły o 4,2% (z 72,4 mld zł do 75,4 mld zł), a w bankach spółdzielczych o 8,8% (z 5,2 mld zł do 5,6 mld zł).
[23] Po dokonaniu zasilenia funduszy w drodze przeznaczenia całości zysku za 2008 r. na fundusz zasobowy liczba banków nie spełniających wymaganego minimum zmniejszy się do 52.

Ograniczony przyrost całkowitego wymogu kapitałowego połączony ze wzrostem funduszy własnych spowodował, że średni współczynnik wypłacalności sektora bankowego na koniec marca br. wynosił 11,2% i pozostał na poziomie z końca ub. r.[24]
Na koniec marca br. 2 banki komercyjne i 2 banki spółdzielcze nie posiadały współczynnika wypłacalności w określonej ustawowo wysokości. W związku z tym kontynuowano działania nadzorcze zmierzające do przywrócenia wymaganego stanu.

Stabilizacja średniego poziomu współczynnika wypłacalności

Reasumując, adekwatność kapitałowa sektora bankowego była zadowalająca. Posiadane przez banki fundusze pokrywały w wystarczającym stopniu bieżące ryzyko związane z ich działalnością (nadwyżka funduszy własnych nad całkowitym wymogiem kapitałowym wynosiła 23,3 mld zł).
Jednak biorąc pod uwagę trudne uwarunkowania zewnętrzne i wynikający stąd istotny wzrost ryzyka działalności konieczne jest wzmocnienie bazy kapitałowej (w tym w drodze pozostawienia całości zysków za 2008 r. w bankach), aby po zapewnieniu niezbędnego bufora na nieprzewidywalne skutki pogorszenia jakości aktywów zapewnić rozwój działalności.

Trudne uwarunkowania zewnętrzne wymagają dalszych działań zmierzających do wzrostu bazy kapitałowej

[24] Na koniec marca br. współczynnik wypłacalności w bankach komercyjnych wynosił 11,0% (tak jak na koniec ub. r.), a w bankach spółdzielczych 13,7% (wzrost z 13,1% na koniec ub. r.).

5. Główne kierunki działań nadzoru w I kwartale 2009 r.

Nadzór nadal skupiał się w swoich działaniach na dwu podstawowych kierunkach:
- ocenie stabilności sektora bankowego, identyfikowaniu ryzyk o charakterze systemowym podejmowaniu działań prewencyjnych oraz kierowaniu odpowiednich rekomendacji do banków,
- ocenie sytuacji poszczególnych banków w tym szczególnie jakości procesu zarządzania ryzykiem.

Działania regulacyjne

Celem polityki regulacyjnej realizowanej w 2009 r. jest kontynuacja działań mających na celu poprawę zarządzania ryzykiem przez banki. W obszarze regulacji prowadzone są obecnie prace zmierzające do:
- rozszerzenia pozycji bilansu banku zaliczanych do funduszy podstawowych oraz określenia zakresu i warunków ich zaliczania do funduszy podstawowych,
- wyznaczenia dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym ekspozycji wobec gospodarstw domowych - projekt Rekomendacji T,
- modyfikacji rekomendacji dotyczących instrumentów pochodnych - Rekomendacja A dotycząca zarządzania ryzykiem towarzyszącym zawieraniu przez banki transakcji na rynku instrumentów pochodnych.

Działania nadzorcze

Działania nadzorcze koncentrowały się na dodatkowych zaleceniach i rekomendacjach, działaniach monitorujących, spotkaniach z zarządami banków, kontaktach z nadzorami macierzystymi, udziale w pracach Komitetu Stabilności Finansowej. W ramach tych działań m.in.:
- zarekomendowano podjęcie działań w celu podwyższenia funduszy własnych poprzez zasilenie kapitałów banków całością zysków i niewypłacanie dywidendy,
- podjęto wymienione już wcześniej działania w stosunku do banków spółdzielczych, które nie spełniały wymogu funduszy własnych na poziomie 1 mln euro,
- kontynuowano monitoring zaangażowania banków istotnie eksponowanych wobec zagranicznych podmiotów finansowych (informacje odnośnie rodzaju instrumentów i terminów ich zapadalności oraz sposobie zabezpieczenia ryzyka związanego z tymi ekspozycjami),
- kontynuowano obowiązek miesięcznego raportowania płynności walutowej,
- prowadzono monitoring i analizy walutowych transakcji pochodnych zawartych z podmiotami sektora niefinansowego.

Istotny element działań nadzorczych stanowiły również spotkania z zarządami banków, które pozwalają na bezpośrednią wymianę spostrzeżeń odnośnie dostrzeganych problemów w działalności banków. Jednocześnie regularnie spotykano się z przedstawicielami podmiotów macierzystych, w celu zapoznania się z ich sytuacją ekonomiczną oraz zamierzeniami strategicznym wobec spółek zależnych. Ponadto mając na uwadze globalny charakter kryzysu nadzór bankowy pozostaje w stałym kontakcie z nadzorami innych krajów, dzięki czemu możliwa jest m.in. weryfikacja oceny sytuacji podmiotów dominujących wobec instytucji działających w Polsce.

Biorąc pod uwagę negatywne zjawiska na rynkach finansowych UKNF kontynuował działania o charakterze zapobiegawczym i dostosowawczym w stosunku do nadzorowanych podmiotów. W szczególności, nadzór niezwłocznie reagował na sygnały dotyczące problemów grup kapitałowych, które mogły przełożyć się na sytuację spółek zależnych działających w Polsce. Podjęto też niezbędne indywidualne działania wobec wybranych banków w zakresie weryfikacji polityki kredytowej oraz we wskazanych wyżej obszarach.

SUPLEMENT – Wybrane dane finansowe największych banków i ich inwestorów strategicznych

Banki i oddziały instytucji kredytowych o aktywach powyżej 10 mld zł oraz ich inwestorzy strategiczni (dane skonsolidowane; wyniki i kapitały przypadające na akcjonariuszy; mln PLN, mln EUR, mln USD, mln SEK)

	Aktywa		Wynik finansowy netto		Kapitał własny		Współczynnik wypłacalności		Wartość rynkowa	
	03/2008	03/2009	03/2008	03/2009	03/2008	03/2009	03/2008	03/2009	03/2008	03/2009
PKO	134 636	139 388	951	541	12 848	14 492	11,3	12,1	45 000	21 420
Skarb Państwa	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Pekao	122 400	133 884	1 138	566	15 891	16 423	10,6	13,1	51 666	21 866
UNICREDIT	1 044 690	1 028 294	1 063	447	57 995	57 258	9,9	11,1	56 639	17 834
BRE	60 549	81 245	345	77	3 646	3 913	9,5	10,3	10 712	3 117
COMMERZBANK	625 196	1 011 535	280	-861	14 968	19 904	13,9	10,9	13 105	3 642
ING BSK	60 234	68 206	174	81	4 015	4 283	11,0	10,1	6 895	2 758
ING GROEP	344 623	1 271 836	1 540	-793	33 584	30 507	11,5	12,9	53 239	8 562
BZ WBK	44 881	59 871	243	119	4 768	5 207	10,6	10,4	13 461	4 972
ALLIED IRISH	x	x	x	x	x	x	x	x	11 889	530
Millennium	47 115	48 240	127	12	2 815	2 992	10,2	10,4	7 040	1 529
B. C. PORTUGUES	87 885	93 085	15	107	4 915	6 047	8,9	9,9	7 439	2 901
Handlowy	37 394	45 273	180	46	5 805	5 643	10,8	11,2	11 590	4 874
CITIGROUP	2 199 848	1 822 578	-5 111	1 593	128 219	145 927	11,2	15,6	111 519	13 855
Kredyt Bank	29 208	42 115	75	-37	2 356	2 488	9,5	8,5	5 977	1 644
KBC GROEP	358 170	347 400	554	-3 600	16 665	10 136	12,0	13,5	29 159	4 330
BGK	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Skarb Państwa	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Getin Bank	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
GETIN	31 293	34 084	127	103	3 594	3 692	x	x	8 830	2 858
Raiffeisen Polska	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
RAIFFEISEN INTL	76 472	79 883	254	56	6 846	6 608	10,7	9,5	13 356	3 281
BGŻ	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
RABOBANK	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
GE Money	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
GENERAL ELECTRIC	833 890	760 807	4 304	2 811	114 674	101 019	x	x	369 429	106 853
EFG Eurobank Oddz.	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
EFG EUROBANK	72 235	82 128	215	81	5 083	4 474	12,2	10,4	10 100	2 290
Fortis Polska	17 867	19 976	55	-52	1 210	1 159	11,1	9,4	3 515	3 438
BNP PARIBAS	x	x	1 981	1 558	41 300	49 500	11,0	12,1	57 865	28 384
Nordea	10 709	17 015	28	26	949	1 087	9,8	10,9	1 135	1 047
NORDEA AB	411 358	487 441	687	627	17 807	18 515	9,4	10,3	250 113	165 237
Deutsche Bank PBC	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
DEUTSCHE BANK	2 150 608	2 103 425	-141	1 182	36 941	34 898	11,6	11,7	38 198	19 197
Bank BPH	12 600	15 546	47	-34	1 618	1 700	11,7	12,1	2 584	841
GENERAL ELECTRIC	833 890	760 807	4 304	2 811	114 674	101 019	x	x	369 429	106 853
Lukas Bank	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
CREDIT AGRICOLE	x	x	1 316	427	x	x	x	x	32 727	18 505
Bank Polskiej Spółdz.	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
prywatny polski	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
BOŚ	9 090	11 478	20	7	912	901	11,9	15,0	1 202	1 052
Skarb Państwa	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
BNP Paribas Oddział	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
BNP PARIBAS	x	x	1 981	1 558	41 300	49 500	11,0	12,1	57 865	28 384
Santander Consumer	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
GRUPO SANTANDER	920 524	1 115 365	4 658	5 374	54 113	61 864	12,2	13,5	78 929	42 328
Societe Generale Oddz.	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
SOCIETE GENERALE	x	x	1 096	-278	33 100	36 100	x	12,2	36 050	17 131

Źródło: Bloomberg, raporty spółek notowanych na giełdach
„x" – nie dotyczy; podmiot nie publikuje wybranych danych kwartalnych; KNF nie udostępnia danych (w przypadku banków nie notowanych na GPW).

ANEKS STATYSTYCZNY

Wykaz tabel

Tabela 1.1 – Liczba banków, zatrudnienie, wielkość sieci, udział w rynku
Tabela 1.2 – Koncentracja sektora
Tabela 1.3 – Struktura własnościowa
Tabela 1.4 – Inwestorzy zagraniczni wg kraju pochodzenia
Tabela 2.1 – Bilans
Tabela 2.2 – Należności i zobowiązania sektora finansowego
Tabela 2.3 – Kredyty i depozyty sektora niefinansowego
Tabela 2.4 – Papiery wartościowe
Tabela 2.5 – Kapitały (fundusze) i zobowiązania podporządkowane
Tabela 3 – Rachunek zysków i strat oraz efektywność działania
Tabela 4 – Należności zagrożone
Tabela 5 – Adekwatność kapitałowa

Tabela 1.1 – Liczba banków, zatrudnienie, wielkość sieci, udział w rynku

	Sektor bankowy ogółem			Banki komercyjne			Oddziały instytucji kredytowych			Banki spółdzielcze		
	03/2007	03/2008	03/2009	03/2007	03/2008	03/2009	03/2007	03/2008	03/2009	03/2007	03/2008	03/2009
Liczba banków	**648**	**643**	**649**	**51**	**50**	**52**	**13**	**14**	**18**	**584**	**579**	**579**
Zatrudnienie	**159 453**	**170 416**	**180 657**	**128 128**	**136 187**	**144 690**	**2 124**	**3 686**	**4 563**	**29 201**	**30 543**	**31 405**
Sieć placówek	**12 772**	**13 610**	**14 842**	**8 723**	**9 355**	**10 356**	**197**	**196**	**237**	**3 852**	**4 059**	**4 249**
- oddziały	5 243	5 716	6 344	3 813	4 236	4 810	13	14	18	1 417	1 466	1 516
- pozostałe	7 529	7 894	8 498	7 910	5 119	5 546	184	182	219	2 435	2 593	2 733
Udział w rynku:												
- aktywach	100,0	100,0	100,0	90,5	89,4	89,1	3,2	4,4	5,5	6,3	6,2	5,4
- kredytach dla sektora niefinansowego	100,0	100,0	100,0	89,8	89,6	89,8	3,0	4,1	5,0	7,2	6,3	5,2
- depozytach sektora niefinansowego	100,0	100,0	100,0	89,4	89,2	89,2	1,9	2,2	2,7	8,7	8,6	8,1
- funduszach własnych	100,0	100,0	100,0	92,4	92,5	93,1	x	x	x	7,6	7,5	6,9
- wyniku finansowym netto	100,0	100,0	100,0	96,0	92,8	88,4	-0,9	1,1	1,6	4,9	6,1	10,0

Tabela 1.2 – Koncentracja sektora

	5 największych banków			10 największych banków			15 największych banków		
	03/2007	03/2008	03/2009	03/2007	03/2008	03/2009	03/2007	03/2008	03/2009
Zatrudnienie	**41,9**	**42,5**	**39,3**	**57,7**	**56,3**	**51,2**	**66,9**	**64,0**	**60,6**
Sieć placówek	**41,2**	**40,7**	**39,0**	**52,3**	**50,6**	**48,3**	**51,7**	**55,1**	**53,9**
- oddziały	38,6	46,8	44,0	56,7	61,4	56,7	63,6	63,6	63,0
- pozostałe	42,9	36,2	35,2	49,1	42,6	42,0	52,2	48,8	47,0
Udział w rynku:									
- aktywach	45,5	46,2	43,6	66,1	64,2	62,0	75,8	74,0	72,8
- kredytach dla sektora niefinansowego	43,3	44,3	43,1	61,0	60,4	59,3	74,6	73,3	73,7
- depozytach sektora niefinansowego	54,3	56,6	54,6	71,9	72,4	70,0	80,0	79,2	78,8
- funduszach własnych	42,8	46,7	47,7	63,7	64,2	63,3	75,6	73,9	73,0
- wyniku finansowym netto	54,4	58,9	74,8	77,3	73,3	82,5	86,4	80,7	79,2

Tabela 1.3 – Struktura własnościowa

	Inwestorzy krajowi			z tego Skarb Państwa			Inwestorzy zagraniczni		
	03/2007	03/2008	03/2009	03/2007	03/2008	03/2009	03/2007	03/2008	03/2009
Liczba banków	**595**	**589**	**589**	**4**	**4**	**4**	**53**	**54**	**60**
Udział w rynku:									
- w aktywach	30,6	29,4	28,0	19,3	18,3	17,6	69,4	70,6	72,0
- w kredytach dla sektora niefinansowego	30,3	29,6	28,4	19,8	19,3	18,4	69,7	70,4	71,6
- w depozytach sektora niefinansowego	35,2	32,5	33,7	22,4	20,8	20,9	64,8	67,5	66,3
- w funduszach własnych	27,4	31,0	30,3	16,3	19,7	19,3	72,6	69,0	69,7
- w wyniku finansowym netto	28,1	35,5	47,3	20,7	25,1	31,5	71,9	64,5	52,7

Tabela 1.4 – Inwestorzy zagraniczni wg kraju pochodzenia

	Liczba kontrolowanych banków i oddziałów instytucji kredytowych			Udział w aktywach (%)		
	03/2007	03/2008	03/2009	03/2007	03/2008	03/2009
Włochy	4,0	4,0	4,0	18,9	16,4	13,0
Holandia	4,0	5,0	5,0	9,0	11,1	10,5
Niemcy	9,0	9,0	10,0	8,8	9,6	10,0
USA	5,0	5,0	6,0	7,8	6,0	8,6
Belgia	4,0	4,0	4,0	4,9	5,1	6,2
Irlandia	1,0	2,0	3,0	4,7	3,7	5,3
Francja	10,0	9,0	10,0	3,9	3,9	4,8
Portugalia	2,0	2,0	3,0	3,7	2,1	4,5
Austria	1,0	1,0	1,0	2,0	1,7	2,4
Grecja	1,0	1,0	1,0	0,2	1,0	2,0
Szwecja	3,0	3,0	4,0	1,2	1,5	1,9
Hiszpania	1,0	2,0	2,0	0,5	0,5	1,0
Norwegia	1,0	1,0	1,0	0,3	0,2	0,7
Dania	3,0	2,0	2,0	0,5	7,0	0,5
Japonia	2,0	2,0	2,0	0,2	0,6	0,2
Wielka Brytania	1,0	1,0	1,0	0,1	0,2	0,3
Luksemburg	x	1,0	1,0	x	0,0	0,0
Razem	**53,0**	**54,0**	**60,0**	**69,4**	**70,6**	**72,0**
- w tym z krajów UE	46,0	46,0	46,0	61,4	61,4	61,4

Tabela 2.1 – Bilans (mln zł)

	Sektor bankowy ogółem			Banki komercyjne			Oddziały instytucji kredytowych			Banki spółdzielcze		
	03/2007	03/2008	03/2009	03/2007	03/2008	03/2009	03/2007	03/2008	03/2009	03/2007	03/2008	03/2009
Suma bilansowa	**718 949,5**	**838 998,7**	**1 075 630,4**	**650 573,3**	**752 247,5**	**958 221,2**	**23 266,2**	**34 932,8**	**59 750,1**	**45 110,0**	**51 818,3**	**57 659,1**
Aktywa												
Kasa i operacje z bankiem centralnym	22 100,6	26 217,9	36 473,1	20 847,8	24 224,2	32 618,8	334,7	817,0	2 597,7	918,0	1 176,6	1 256,6
Należności od sektora finansowego	144 660,0	127 448,7	102 267,3	122 417,8	104 252,7	74 191,9	8 687,0	7 921,1	11 557,1	13 555,2	15 274,8	16 518,3
Należności od sektora niefinansowego, w tym:	339 008,6	453 712,5	622 066,3	305 458,6	406 347,7	558 399,7	9 873,8	18 698,8	31 362,0	23 676,2	28 666,0	32 304,6
Należności od sektora instytucji rządowych i samorządowych	23 509,5	20 202,0	24 479,9	22 035,6	18 566,6	22 578,3	10,1	4,9	5,6	1 463,7	1 630,4	1 896,0
Należności z tytułu pap. wart. z przyrzeczeniem odkupu	3 259,8	11 062,8	8 656,6	3 154,8	10 856,5	7 788,2	105,0	206,3	867,7	0,0	0,0	0,7
Papiery wartościowe, w tym:	143 213,8	142 730,1	190 215,3	136 945,3	136 345,6	180 230,5	3 069,4	3 897,3	7 011,5	3 199,1	2 487,2	2 973,3
Aktywa trwałe	20 272,4	22 018,0	25 459,5	18 378,7	19 775,8	22 977,6	202,2	337,4	390,0	1 691,5	1 904,8	2 091,9
Inne aktywa	22 924,9	35 606,7	66 012,4	21 334,6	31 878,4	59 436,2	984,2	3 049,9	5 958,6	606,1	678,4	617,6
Pasywa												
Operacje z bankiem centralnym	1 695,2	2 306,9	11 809,0	1 695,1	2 306,8	11 808,9	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1
Zobowiązania wobec sektora finansowego	139 489,1	169 172,5	266 446,6	125 802,9	150 199,0	230 726,1	13 177,3	18 145,2	34 854,8	508,9	828,3	865,7
Zobowiązania wobec sektora niefinansowego	389 053,6	440 944,5	524 654,3	348 249,4	393 907,3	468 628,7	7 400,6	9 676,7	14 517,3	33 403,5	37 360,5	41 508,3
Zobowiązania wobec sektora budżetowego	43 757,2	51 506,2	59 343,6	38 657,7	44 976,6	51 877,6	16,8	113,9	255,5	5 082,7	6 415,8	7 210,4
Zobowiązania z tytułu pap. wart. z przyrzeczeniuem odkupu	17 166,9	19 190,0	15 224,9	16 385,6	17 186,0	12 773,8	781,3	2 004,1	2 451,1	0,0	0,0	0,0
Zobowiązania z tytułu emisji własnych pap. wart.	10 260,9	12 479,6	11 642,0	10 260,9	12 479,6	11 436,7	0,0	0,0	205,3	0,0	0,0	0,0
Inne pasywa	43 781,7	58 009,8	87 265,6	40 175,6	51 023,7	77 918,9	2 126,4	5 312,1	7 742,1	1 479,8	1 674,0	1 604,6
Rezerwy celowe na zobowiązania pozabilansowe	420,0	401,2	516,5	417,6	393,5	514,3	0,3	5,5	0,6	2,0	2,2	1,7
Rezerwa na ryzyko ogólne	603,6	432,1	311,4	497,0	320,6	180,8	0,0	0,0	0,0	106,6	111,5	130,7
Kapitały (fundusze) i zobowiązania podporządkowane	59 861,5	70 237,9	84 537,4	56 037,4	65 823,7	79 381,0	-153,3	-222,5	-314,7	3 977,4	4 636,7	5 471,1
Wynik (zysk/strata) w trakcie zatwierdzania	9 221,0	10 269,5	11 877,1	8 902,8	9 874,6	11 205,4	-51,9	-145,9	5,4	370,1	540,8	666,4
Wynik (zysk/strata) roku bieżącego	3 638,9	4 048,5	2 001,9	3 491,3	3 756,2	1 769,0	-31,3	43,8	32,8	178,9	248,5	200,1

Uwaga: Wynik roku bieżącego wykazany w 2007 r. nie uwzględnia wyniku z działalności niekontynuowanej Banku BPH, który na skutek przejęcia większości banku przez Bank Pekao został wykazany w kapitałach Banku Pekao

Tabela 2.2 – Należności i zobowiązania sektora finansowego – wartość nominalna (mln zł)

	Sektor bankowy ogółem			Banki komercyjne			Oddziały instytucji kredytowych			Banki spółdzielcze		
	03/2007	03/2008	03/2009	03/2007	03/2008	03/2009	03/2007	03/2008	03/2009	03/2007	03/2008	03/2009
Należności od sektora finansowego	**145 309,1**	**127 945,6**	**102 922,5**	**123 059,4**	**104 743,5**	**74 840,4**	**8 688,2**	**7 922,2**	**11 558,3**	**13 561,5**	**15 279,9**	**16 523,8**
Rezydent	71 815,2	67 729,0	70 764,2	53 899,6	47 019,6	44 888,2	4 354,1	5 429,4	9 352,2	13 561,5	15 279,9	16 523,8
Nierezydent	73 494,0	60 216,7	32 158,3	69 159,9	57 723,9	29 952,2	4 334,1	2 492,8	2 206,0	0,0	0,0	0,0
Zobowiązania wobec sektora finansowego	**140 008,0**	**169 520,9**	**266 738,1**	**126 321,8**	**150 547,2**	**231 017,5**	**13 177,3**	**18 145,3**	**34 854,8**	**508,9**	**828,4**	**865,8**
Rezydent	82 763,5	78 668,9	90 521,9	73 488,1	69 017,9	83 907,9	8 766,5	8 822,7	5 748,2	508,9	828,4	865,8
Nierezydent	57 244,5	90 851,9	176 216,1	52 833,7	81 529,3	147 109,5	4 410,8	9 322,6	29 106,6	0,0	0,0	0,0

Tabela 2.3 – Kredyty i depozyty sektora niefinansowego – wartość nominalna (mln zł)

	Sektor bankowy ogółem			Banki komercyjne			Oddziały instytucji kredytowych			Banki spółdzielcze		
	03/2007	03/2008	03/2009	03/2007	03/2008	03/2009	03/2007	03/2008	03/2009	03/2007	03/2008	03/2009
Kredyty ogółem	**346 564,6**	**459 652,7**	**629 853,5**	**312 631,1**	**411 784,7**	**565 617,8**	**9 930,0**	**18 825,7**	**31 513,7**	**24 003,5**	**29 042,3**	**32 722,0**
- złote	249 309,0	339 724,2	394 413,8	218 719,8	297 568,2	345 822,2	6 598,1	13 124,0	15 889,2	23 991,1	29 032,1	32 702,4
- dewizy	97 255,6	119 928,5	235 439,7	93 911,3	114 216,5	219 795,6	3 331,9	5 701,7	15 624,4	12,4	10,3	19,6
Kredyty dla gospodarstw domowych	**198 453,2**	**273 861,1**	**394 776,9**	**176 097,4**	**240 149,2**	**348 198,6**	**3 132,3**	**10 824,6**	**21 223,9**	**19 223,5**	**22 887,3**	**25 354,4**
- konsumpcyjne	81 537,2	109 143,9	142 167,5	73 589,0	97 337,8	127 030,6	2 065,4	5 262,2	7 724,2	5 882,8	6 543,8	7 412,7
w rachunku bieżącym	15 632,9	18 436,1	21 753,4	13 799,1	16 256,5	19 219,4	20,2	12,9	82,9	1 813,6	2 166,7	2 451,1
związane z kartami kredytowymi	6 142,6	9 458,6	13 003,8	5 946,2	9 169,6	12 562,8	193,2	283,6	429,2	3,2	5,4	11,7
pozostałe	59 761,7	81 249,2	107 410,3	53 843,7	71 911,6	95 248,4	1 852,0	4 965,8	7 212,0	4 066,0	4 371,8	4 949,9
- mieszkaniowe	87 131,6	130 899,6	213 457,9	84 565,4	123 574,7	198 172,2	820,2	4 656,2	12 077,2	1 746,0	2 668,7	3 208,5
złotowe	32 818,9	56 213,4	61 140,9	30 636,6	52 030,4	56 519,0	436,9	1 514,4	1 414,1	1 745,4	2 668,6	3 207,9
walutowe	54 312,7	74 686,3	152 316,9	53 928,8	71 544,3	141 653,2	383,3	3 141,8	10 663,1	0,6	0,1	0,6
- pozostałe nieruchomości	3 393,4	4 101,5	5 739,0	2 251,7	2 482,5	3 529,0	34,1	213,3	501,0	1 107,6	1 405,7	1 709,0
- inwestycyjne	19 389,5	21 617,8	24 498,4	12 164,8	12 859,9	15 050,4	95,0	145,3	167,2	7 129,7	8 612,6	9 280,8
- pozostałe	7 001,5	8 098,3	8 914,0	3 526,5	3 894,3	4 416,4	117,6	547,5	754,3	3 357,4	3 656,5	3 743,3
Kredyty dla przedsiębiorstw	**147 094,4**	**184 066,8**	**232 873,7**	**135 617,2**	**170 098,7**	**215 436,5**	**6 791,4**	**7 984,1**	**10 276,7**	**4 685,8**	**5 984,0**	**7 160,5**
- działalność bieżąca	79 322,5	98 823,9	115 709,4	71 134,1	89 744,5	104 822,7	5 578,1	5 977,7	7 337,3	2 610,3	3 101,6	3 549,5
- inwestycyjne	45 547,0	48 566,5	67 060,1	42 980,2	44 956,3	62 505,4	1 000,8	1 556,3	2 222,1	1 566,0	2 053,9	2 332,5
- nieruchomości	22 224,9	36 676,5	50 104,2	21 502,9	35 398,0	48 108,5	212,5	450,0	717,3	509,5	828,5	1 278,4
Kredyty dla instytucji niekomercyjnych	**1 016,9**	**1 724,8**	**2 203,0**	**916,3**	**1 536,8**	**1 982,7**	**6,3**	**17,0**	**13,1**	**94,3**	**171,0**	**207,1**
Kredyty dla rolnictwa	16 853,5	18 249,1	18 933,4	5 823,7	6 092,3	6 139,3	0,0	0,0	0,0	11 029,8	12 156,8	12 794,2
- preferencyjne	13 808,5	14 831,6	14 745,3	5 411,9	5 674,3	5 540,3	0,0	0,0	0,0	8 396,6	9 157,3	9 205,0
Depozyty ogółem	**380 959,5**	**431 107,9**	**511 495,5**	**340 485,5**	**384 635,4**	**456 451,3**	**7 296,2**	**9 395,1**	**13 977,6**	**33 177,8**	**37 077,4**	**41 066,5**
- złote	319 821,1	376 646,5	453 712,1	282 476,4	332 080,0	400 642,3	4 458,1	7 827,9	12 372,0	32 886,6	36 738,5	40 697,7
- dewizy	61 138,4	54 461,4	57 783,4	58 009,1	52 555,4	55 809,0	2 838,1	1 567,2	1 605,6	291,2	338,9	368,8
Depozyty przedsiębiorstw	**126 168,1**	**134 069,0**	**142 621,7**	**117 010,2**	**125 096,0**	**133 731,9**	**6 449,4**	**5 994,0**	**5 592,2**	**2 708,5**	**2 979,0**	**3 297,5**
Depozyty gospodarstw domowych	**243 439,3**	**284 344,0**	**354 777,0**	**213 147,5**	**248 127,6**	**310 084,9**	**835,2**	**3 321,2**	**8 287,0**	**29 456,6**	**32 895,2**	**36 405,1**
Depozyty instytucji niekomercyjnych	**11 352,2**	**12 694,9**	**14 096,8**	**10 327,7**	**11 411,8**	**12 634,5**	**11,7**	**79,9**	**98,4**	**1 012,8**	**1 203,1**	**1 363,9**

Uwaga:
W przypadku gospodarstw domowych: kredyty konsumpcyjne obejmują kredyty w rachunku bieżącym, związane z kartami kredytowymi oraz pozostałe kredyty i pożyczki, kredyty inwestycyjne stanowią sumę kredytów na inwestycje oraz na zakup papierów wartościowych, a pozostałe zawierają kredyty dyskontowe, eksportowe oraz operacyjne.
W przypadku przedsiębiorstw: kredyty na działalność bieżącą obejmują kredyty w rachunku bieżącym, dyskontowe, eksportowe, operacyjne oraz pozostałe kredyty i pożyczki, kredyty inwestycyjne stanowią sumę kredytów na inwestycje oraz na zakup papierów wartościowych.

Tabela 2.4 – Papiery wartościowe (mln zł)

	Sektor bankowy ogółem			Banki komercyjne			Oddziały instytucji kredytowych			Banki spółdzielcze		
	03/2007	03/2008	03/2009	03/2007	03/2008	03/2009	03/2007	03/2008	03/2009	03/2007	03/2008	03/2009
Ogółem	**143 213,8**	**142 730,1**	**190 215,3**	**136 945,3**	**136 345,6**	**180 230,5**	**3 069,4**	**3 897,3**	**7 011,5**	**3 199,1**	**2 487,2**	**2 973,3**
Rezydent	135 545,2	136 611,0	186 299,3	129 429,4	130 262,1	176 314,5	2 916,7	3 861,6	7 011,5	3 199,1	2 487,2	2 973,3
Nierezydent	7 668,6	6 119,1	3 916,0	7 515,9	6 083,5	3 916,0	152,7	35,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Kapitałowe	1 380,3	1 189,2	1 000,6	1 366,9	1 166,5	987,6	0,0	0,0	0,0	13,4	22,7	13,0
Dłużne	141 678,4	141 407,1	189 073,0	135 485,7	135 088,6	179 132,6	3 069,4	3 897,2	7 011,5	3 123,3	2 421,3	2 928,9
- bony pieniężne	22 221,1	12 453,1	16 490,0	20 276,7	11 298,0	14 980,2	399,6	0,0	858,9	1 544,8	1 155,1	650,9
- obligacje NBP	7 788,9	7 785,2	0,0	7 720,3	7 716,8	0,0	41,9	41,9	0,0	26,7	26,5	0,0
- bony skarbowe	9 308,7	6 672,7	40 778,7	8 193,1	6 161,8	38 188,7	144,7	6,4	1 311,5	970,9	504,6	1 278,5
- obligacje skarbowe	91 115,6	100 460,6	117 398,1	88 339,3	96 069,6	111 738,6	2 332,8	3 821,2	4 841,1	443,5	569,7	818,4
- pozostałe	11 244,1	14 035,5	14 406,2	10 956,3	13 842,5	14 225,1	150,4	27,7	0,0	137,4	165,3	181,1
Pozostałe	155,1	133,8	141,7	92,7	90,5	110,3	0,0	0,1	0,0	62,4	43,2	31,4

Tabela 2.5 – Kapitały (fundusze) i zobowiązania podporządkowane (mln zł)

	Sektor bankowy ogółem			Banki komercyjne			Oddziały instytucji kredytowych			Banki spółdzielcze		
	03/2007	03/2008	03/2009	03/2007	03/2008	03/2009	03/2007	03/2008	03/2009	03/2007	03/2008	03/2009
Ogółem	**60 014,8**	**70 460,4**	**84 852,1**	**56 037,4**	**65 823,7**	**79 381,0**	**x**	**x**	**x**	**3 977,4**	**4 636,7**	**5 471,1**
Fundusze podstawowe	13 627,2	14 599,1	16 104,2	13 057,4	13 967,8	15 468,9	x	x	x	569,8	631,3	635,3
Akcje własne	-2,4	-2,2	-100,8	-2,4	-2,2	-100,8	x	x	x	0,0	0,0	0,0
Fundusz zapasowy	22 177,2	32 455,8	39 153,1	19 180,5	28 989,7	35 008,2	x	x	x	2 996,7	3 466,1	4 145,0
Inne fundusze rezerwowe	12 287,6	9 436,0	11 294,1	12 247,7	9 393,9	11 243,9	x	x	x	39,9	42,1	50,2
Fundusz ogólnego ryzyka	7 763,2	7 680,6	8 594,4	7 556,1	7 444,1	8 317,9	x	x	x	207,1	236,5	276,5
Wynik z lat ubiegłych	-88,6	189,0	287,3	-106,5	177,6	282,7	x	x	x	17,9	11,4	4,6
Fundusz z aktualizacji wyceny	1 043,4	-107,6	-34,5	934,8	-210,7	-129,4	x	x	x	108,6	103,1	94,9
Inne fundusze uzupełniające (KNB/KNF/Prawo bankowe)	577,5	561,2	1 054,0	577,5	561,2	1 054,0	x	x	x	0,0	0,0	0,0
Rezerwa na ryzyko i wydatki niezwiązane z podstawową działaln.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x	x	x	0,0	0,0	0,0
Zob. podporządkowane przy uwzględnieniu okresu wymagalności	2 293,5	5 182,5	7 575,9	2 239,3	4 998,0	7 325,3	x	x	x	54,2	184,5	250,6
Pozostałe zobowiązania podporządkowane	348,4	447,0	859,2	327,6	424,3	813,5	x	x	x	20,8	22,6	45,6
Odsetki od zobowiązań podporządkowanych	25,5	79,7	96,4	25,4	79,6	96,0	x	x	x	0,1	0,2	0,4

Tabela 3 – Rachunek zysków i strat (mln zł) oraz efektywność działania

	Sektor bankowy ogółem			Banki komercyjne			Oddziały instytucji kredytowych			Banki spółdzielcze		
	03/2007	03/2008	03/2009	03/2007	03/2008	03/2009	03/2007	03/2008	03/2009	03/2007	03/2008	03/2009
Wynik z tytułu odsetek	**5 638,2**	**6 975,3**	**6 770,7**	**5 065,0**	**6 172,4**	**5 921,1**	**87,8**	**174,5**	**265,1**	**485,4**	**628,5**	**584,5**
- przychody	9 767,3	13 089,6	15 219,5	8 791,9	11 680,4	13 456,6	305,5	516,3	790,8	669,8	892,9	972,1
- koszty	4 129,1	6 114,3	8 448,8	3 726,9	5 508,0	7 535,5	217,8	341,8	525,7	184,4	264,4	387,6
Wynik z tytułu prowizji	**2 569,6**	**2 775,1**	**2 840,2**	**2 334,9**	**2 507,3**	**2 562,3**	**39,0**	**58,6**	**54,8**	**195,8**	**209,2**	**223,1**
- przychody	3 145,6	3 549,6	3 690,9	2 866,4	3 153,2	3 329,3	66,5	169,0	120,0	212,7	227,4	241,6
- koszty	576,0	774,6	850,7	531,6	646,0	767,0	27,5	110,4	65,3	17,0	18,2	18,4
Przychody z udziałów lub akcji, pozostałych pap. wartościowych	466,9	269,4	341,7	466,9	269,4	341,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2
Wynik operacji finansowych	477,0	217,4	3 279,2	480,5	208,9	2 855,4	-9,4	11,8	423,1	5,9	-3,3	0,8
Wynik z pozycji wymiany	891,9	1 235,1	-1 442,7	840,1	1 154,2	-1 191,9	47,8	77,4	-260,0	4,0	3,5	9,2
Wynik działalności bankowej	**10 043,5**	**11 472,3**	**11 789,0**	**9 187,3**	**10 312,1**	**10 488,3**	**165,2**	**322,3**	**482,8**	**691,1**	**837,9**	**817,8**
Pozostałe przychody operacyjne	362,5	450,7	443,3	336,0	415,9	386,5	4,0	8,4	10,3	22,6	26,5	46,5
Pozostałe koszty operacyjne	169,8	153,1	274,6	150,7	127,8	230,7	2,8	3,7	14,0	16,3	21,7	29,9
Wynik z tytułu korekt wartości godziwej w rach. zabezpieczeń	-2,7	-2,8	3,6	-1,7	-2,9	2,5	-1,0	0,1	1,1	0,0	0,0	0,0
Koszty działania banku	**4 852,6**	**5 606,0**	**6 266,1**	**4 274,1**	**4 917,3**	**5 476,3**	**154,5**	**205,8**	**263,2**	**424,0**	**482,9**	**526,6**
- wynagrodzenia	2 200,4	2 583,8	2 816,4	1 881,5	2 212,0	2 401,9	64,9	77,8	94,5	254,0	294,0	320,0
- ubezpieczenia i inne świadczenia	540,1	588,2	575,7	472,3	512,1	491,2	11,6	16,6	20,1	56,1	59,5	64,5
- inne	2 112,1	2 434,0	2 874,0	1 920,2	2 193,1	2 583,2	78,0	111,4	148,6	113,9	129,5	142,2
Amortyzacja środków trwałych oraz wartości niem. i praw.	**547,3**	**564,8**	**626,6**	**500,7**	**504,7**	**561,1**	**9,2**	**18,3**	**20,5**	**37,4**	**41,8**	**44,9**
Różnica wartości rezerw i aktualizacji	**373,4**	**697,9**	**2 612,8**	**333,7**	**617,6**	**2 453,5**	**21,2**	**62,8**	**146,0**	**18,6**	**17,5**	**13,3**
- odpisy na rezerwy i aktualizację wartości	2 796,2	3 399,8	6 699,9	2 696,7	3 248,9	6 461,8	22,9	64,8	148,7	76,6	86,1	89,4
w tym na należności zagrożone	1 423,4	1 716,0	3 600,5	1 359,3	1 630,2	3 480,1	6,8	27,9	53,8	57,3	57,9	66,6
- rozwiązanie rezerw i aktualizacja wartości	2 422,8	2 701,9	4 087,1	2 363,0	2 631,3	4 008,3	1,7	2,0	2,7	58,1	68,6	76,1
w tym należności zagrożone	1 310,6	1 244,0	1 992,3	1 265,8	1 193,5	1 933,5	1,1	0,6	0,4	43,6	49,9	58,5
Wynik z działalności operacyjnej	**4 460,2**	**4 898,4**	**2 455,7**	**4 262,3**	**4 557,7**	**2 155,8**	**-19,6**	**40,2**	**50,4**	**217,4**	**300,5**	**249,6**
Wynik na operacjach nadzwyczajnych	-1,1	12,3	0,1	0,1	0,0	0,1	-1,3	12,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Ujemna wartość firmy jednorazowo ujęta w wyniku finansowym	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Udział w zyskach (stratach) jednostek podporządkowanycha	0,0	-0,4	-0,1	0,0	-0,4	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zysk (strata) z aktywów przeznaczonych do zbycia	-1,2	0,0	0,0	-1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Wynik finansowy brutto	**4 457,8**	**4 910,3**	**2 455,6**	**4 261,3**	**4 557,4**	**2 155,6**	**-20,8**	**52,4**	**50,4**	**217,4**	**300,5**	**249,6**
Podatek dochodowy	818,7	861,8	453,8	769,7	801,2	386,7	10,5	8,6	17,6	38,5	52,0	49,5
Pozostałe obowiązkowe zmniejszenie zysku (zwiększenie straty)	0,2	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Wynik (zysk/strata) po opodatkowaniu netto	**3 638,9**	**4 048,5**	**2 001,9**	**3 491,3**	**3 756,2**	**1 769,0**	**-31,3**	**43,8**	**32,8**	**178,9**	**248,5**	**200,1**
Efektywność działania												
Marża odsetkowa (w %)	3,2	3,4	2,5	3,2	3,4	2,5	1,7	2,1	1,8	4,4	5,0	4,1
Wskaźnik kosztów operacyjnych (w %)	52,7	52,4	57,6	50,9	51,2	56,7	98,5	68,5	59,2	66,2	62,3	68,5
ROA (w %)	2,1	2,0	0,8	2,2	2,1	0,8	-0,6	0,5	0,2	1,6	2,0	1,4
ROE (w %)	28,6	26,2	10,7	29,3	26,5	10,3	x	x	x	19,2	22,9	15,9
Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto (w zł)	4 600,0	5 053,9	5 185,0	4 894,9	5 414,2	5 517,9	10 189,6	7 036,4	6 905,8	2 899,4	3 208,2	3 396,5
Aktywa / 1 pracownik (w tys. zł)	4 508,8	4 923,2	5 940,7	5 077,5	5 523,6	6 604,1	10 954,0	9 477,2	13 094,5	1 544,8	1 696,6	1 836,0
Wynik finansowy brutto / 1 pracownik (w tys. zł)	28,0	28,8	13,6	33,3	33,5	14,9	-9,8	14,2	11,0	7,4	9,8	7,9

Tabela 4 – Należności zagrożone (mln zł)

	Sektor bankowy ogółem			Banki komercyjne			Oddziały instytucji kredytowych			Banki spółdzielcze		
	03/2007	03/2008	03/2009	03/2007	03/2008	03/2009	03/2007	03/2008	03/2009	03/2007	03/2008	03/2009
Należności zagrożone	**24 786,9**	**23 614,3**	**34 855,7**	**23 602,3**	**22 471,1**	**33 124,9**	**291,4**	**275,1**	**747,0**	**893,1**	**868,1**	**983,8**
Sektor finansowy	629,8	387,0	647,1	623,9	381,7	641,6	0,0	0,0	0,0	5,9	5,3	5,5
Sektor niefinansowy	24 051,8	23 138,7	34 121,6	22 876,2	22 003,5	32 398,6	291,4	275,1	747,0	884,2	860,1	976,0
- przedsiębiorstwa	13 577,4	12 091,2	18 962,4	13 084,2	11 694,1	18 362,5	200,3	79,8	179,6	292,9	317,2	420,3
- gospodarstwa domowe	10 408,0	10 982,8	15 089,0	9 731,9	10 250,4	13 970,3	90,7	194,8	566,9	585,4	537,5	551,8
- instytucje niekomercyjne	71,0	64,7	70,2	64,8	59,0	65,8	0,4	0,4	0,5	5,8	5,3	3,9
Sektor instytucji rządowych i samorządowych	105,2	88,6	87,0	102,2	85,9	84,7	0,0	0,0	0,0	3,0	2,7	2,3
Udział należności zagrożonych w należnościach ogółem	**4,8**	**3,9**	**4,5**	**5,1**	**4,1**	**4,9**	**1,6**	**1,1**	**1,7**	**2,3**	**1,9**	**1,9**
Sektor finansowy	0,4	0,3	0,6	0,5	0,4	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sektor niefinansowy	6,8	4,9	5,3	7,2	5,2	5,6	2,9	1,5	2,4	3,7	3,0	3,0
- przedsiębiorstwa	9,0	6,4	7,9	9,3	6,6	8,2	2,9	1,0	1,7	6,2	5,3	5,8
- gospodarstwa domowe	5,2	4,0	3,8	5,5	4,2	4,0	2,9	1,8	2,7	3,0	2,3	2,2
- instytucje niekomercyjne	7,0	3,7	3,2	7,0	3,8	3,3	7,0	2,4	3,8	6,2	3,1	1,9
Sektor instytucji rządowych i samorządowych	1,3	0,4	0,4	0,6	0,5	0,4	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2	0,1
Kredyty zagrożone dla gospodarstw domowych	**10 233,1**	**10 857,4**	**14 881,5**	**9 573,9**	**10 133,2**	**13 768,8**	**77,4**	**189,5**	**563,5**	**581,7**	**534,7**	**549,3**
- konsumpcyjne	6 292,2	7 194,3	10 373,1	5 981,2	6 789,6	9 607,9	72,4	182,3	525,8	238,5	222,4	239,4
w rachunku bieżącym	1 404,5	1 380,3	1 470,8	1 342,0	1 339,3	1 422,2	20,1	0,0	0,0	42,5	41,0	48,6
związane z kartami kredytowymi	453,0	580,0	1 044,7	421,7	551,1	1 011,1	31,1	28,7	33,4	0,1	0,1	0,2
pozostałe	4 434,7	5 234,0	7 857,6	4 217,5	4 899,2	7 174,6	21,2	153,6	492,4	195,9	181,3	190,6
- mieszkaniowe	1 372,9	1 432,7	2 365,8	1 341,1	1 398,8	2 296,1	1,0	4,6	34,2	30,7	29,4	35,4
złotowe	843,4	939,6	1 333,8	812,1	906,8	1 291,7	0,8	3,4	6,7	30,5	29,4	35,4
walutowe	529,5	493,1	1 031,9	529,0	491,9	1 004,4	0,2	1,2	27,5	0,3	0,0	0,0
- pozostałe nieruchomości	93,8	129,5	165,7	76,8	107,0	138,3	0,0	0,0	0,0	17,1	22,5	27,3
- inwestycyjne	1 343,2	1 163,2	1 214,0	1 178,6	1 023,0	1 074,7	1,3	2,6	3,5	163,2	137,6	135,8
- pozostałe	1 131,0	937,8	763,0	996,1	814,9	651,7	2,7	0,0	0,0	132,2	122,9	111,3
Udział kredytów zagrożonych w kredytach ogółem												
Ogółem	5,2	4,0	3,8	5,4	4,2	4,0	2,5	1,8	2,7	3,0	2,3	2,2
- konsumpcyjne	7,7	6,6	7,3	8,1	7,0	7,6	3,5	3,5	6,8	4,1	3,4	3,2
w rachunku bieżącym	9,0	7,5	6,8	9,7	8,2	7,4	99,5	0,0	0,0	2,3	1,9	2,0
związane z kartami kredytowymi	7,4	6,1	8,0	7,1	6,0	8,0	16,1	10,1	7,8	2,7	1,9	1,7
pozostałe	7,4	6,4	7,3	7,8	6,8	7,5	1,1	3,1	6,8	4,8	4,1	3,9
- mieszkaniowe	1,6	1,1	1,1	1,6	1,1	1,2	0,1	0,1	0,3	1,8	1,1	1,1
złotowe	2,6	1,7	2,2	2,7	1,7	2,3	0,2	0,2	0,5	1,7	1,1	1,1
walutowe	1,0	0,7	0,7	1,0	0,7	0,7	0,1	0,0	0,3	45,8	0,7	0,0
- pozostałe nieruchomości	2,8	3,2	2,9	3,4	4,3	3,9	0,0	0,0	0,0	1,5	1,6	1,6
- inwestycyjne	6,9	5,4	5,0	9,7	8,0	7,1	1,4	1,8	2,1	2,3	1,6	1,5
- pozostałe	16,2	11,6	8,6	28,2	20,9	14,8	2,3	0,0	0,0	3,9	3,4	3,0
Wartość zabezpieczeń i rezerw/odpisów na nal. zagroż. od sek. nief.												
- wartość zabezpieczeń	5 387,6	4 669,9	8 836,8	4 889,4	4 354,0	8 463,7	158,0	8,2	14,0	340,2	307,7	359,0
- podstawa tworzenia rezerw/odpisów	18 145,7	18 468,8	25 284,8	17 479,2	17 649,5	23 934,8	133,5	266,8	733,0	533,1	552,4	617,0
- rezerwy/odpisy wymagane	16 123,5	16 111,0	19 095,0	15 569,4	15 392,6	18 090,6	112,6	234,0	487,4	441,5	484,3	517,0
- rezerwy/odpisy utworzone	16 378,9	15 946,1	18 498,8	15 809,2	15 243,8	17 477,7	120,7	246,1	547,0	449,0	456,2	474,0

Tabela 5 – Adekwatność kapitałowa (mln zł)

	Sektor bankowy ogółem			Banki komercyjne			Oddziały instytucji kredytowych			Banki spółdzielcze		
	03/2007	03/2008	03/2009	03/2007	03/2008	03/2009	03/2007	03/2008	03/2009	03/2007	03/2008	03/2009
Fundusze własne banków ogółem dla wsp. wyp.	**52 321,3**	**63 986,2**	**81 049,8**	**48 369,3**	**59 233,9**	**75 424,2**	**x**	**x**	**x**	**3 952,0**	**4 752,3**	**5 625,6**
- kapitał krótkoterminowy	133,6	219,7	174,1	132,7	218,5	174,1	x	x	x	0,8	1,2	0,0
- fundusze podstawowe	52 302,7	61 670,5	77 807,1	48 443,9	57 165,7	72 490,7	x	x	x	3 858,8	4 504,8	5 316,4
- fundusze uzupełniające	3 912,7	6 416,5	9 242,4	3 749,9	6 128,1	8 883,1	x	x	x	162,8	288,4	359,3
- pomniejszenia sumy funduszy podstawowych i uzupełniających	4 027,7	4 320,5	6 173,8	3 957,3	4 278,4	6 123,7	x	x	x	70,4	42,1	50,1
Rozkład banków według funduszy własnych												
< 3	85	0	1	0	0	0	x	x	x	85	0	1
3 < 10	407	454	411	0	0	0	x	x	x	407	454	411
10 < 20	73	91	121	0	0	0	x	x	x	73	91	121
20 < 50	19	30	42	2	0	1	x	x	x	17	30	41
50 < 100	7	9	7	5	5	3	x	x	x	2	4	4
100 < 200	12	10	11	12	10	10	x	x	x	0	0	1
200 < 500	12	13	13	12	13	13	x	x	x	0	0	0
500 < 1000	7	7	6	7	7	6	x	x	x	0	0	0
1000 < 2000	5	6	9	5	6	9	x	x	x	0	0	0
2000 < 5000	6	7	7	6	7	7	x	x	x	0	0	0
5000 < 10000	2	1	1	2	1	1	x	x	x	0	0	0
> 10000	0	1	2	0	1	2	x	x	x	0	0	0
Całkowity wymóg kapitałowy	**33 470,9**	**46 246,1**	**57 796,6**	**31 205,2**	**43 458,6**	**54 521,6**	**x**	**x**	**x**	**2 265,7**	**2 787,5**	**3 275,0**
Ryzyko kredytowe	31 661,1	39 366,8	50 719,5	29 413,0	37 004,9	47 924,3	x	x	x	2 248,2	2 361,9	2 795,2
Ryzyko operacyjne	x	5 206,4	5 661,9	x	4 795,1	5 187,3	x	x	x	x	411,3	474,5
Ryzyko cen kapitałowych pap. wart., instr.dłuż., tow. i walutowe	307,4	439,8	423,3	304,7	437,1	422,0	x	x	x	2,7	2,7	1,4
Ryzyko ogólne stóp procentowych	799,3	985,5	702,4	799,3	985,0	702,1	x	x	x	0,0	0,5	0,3
Przekroczenie limitu koncentracji zaangażowań	405,4	0,0	0,0	391,5	0,0	0,0	x	x	x	13,9	0,0	0,0
Przekroczenie progu koncentracji kapitałowej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x	x	x	0,0	0,0	0,0
Pozostałe	297,7			296,8			x	x	x	0,9	0,0	0,0
Współczynnik wypłacalności	**12,5**	**11,1**	**11,2**	**12,4**	**10,9**	**11,1**	x	x	x	**14,0**	**13,6**	**13,7**
Mediana (Me)	15,1	14,7	14,6	13,4	11,5	11,1	x	x	x	15,3	14,9	14,9
Średnia arytm. (x)	17,7	17,3	17,0	17,1	14,6	16,7	x	x	x	17,7	17,5	17,0
Rozkład banków według współczynnika wypłacalności												
< 8	1	2	4	0	0	2	x	x	x	1	2	2
8 < 10	55	45	42	1	12	14	x	x	x	54	33	28
10 < 12	119	149	138	15	15	16	x	x	x	104	134	122
12 < 15	139	135	149	18	9	5	x	x	x	121	126	144
> 15	321	298	298	17	14	15	x	x	x	304	284	283